

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ НАДХОДЖЕННЯ ТА
ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ
ПІДПРИЄМСТВА»**

Студентки 2 курсу, 3м групи,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»,
спеціалізації «Облік,
оподаткування та оцінювання
в бізнесі»

Гапоненко
Юлії Олексіївни

Науковий керівник
доктор економічних наук,
доцент

Король Світлана Яківна

Гарант освітньої програми
доктор економічних наук,
професор

Бенько
Микола Миколайович

Київ 2019

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет обліку, аудиту та інформаційних систем

Кафедра обліку та оподаткування

Ступінь вищої освіти «магістр»

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,

спеціалізація «Облік, оподаткування та оцінювання в бізнесі»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Зав. кафедри _____ О.В. Фоміна

«__» _____ 201_р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу студентці

Гапоненко Юлії Олексіївни

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи: «Облік та оподаткування надходження та використання виробничих запасів підприємства»

Затверджено наказом по університету від «18» січня 2019 р. № 139.

2. Строк здачі студентом закінченої роботи 15 листопада 2019 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи: дослідити систему обліку й оподаткування надходження та використання виробничих запасів підприємства і визначити шляхи їх удосконалення.

Об'єкт дослідження: процес обліку та оподаткування виробничих запасів.

Предмет дослідження: теоретико-методичні, організаційні та практичні аспекти обліку та оподаткування надходження та використання виробничих запасів ТОВ «Відновлення інженерних систем».

4. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ НАДХОДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

1.1. Економічна сутність, класифікація та оцінка виробничих запасів

1.2. Концептуальні основи обліку та оподаткування надходження та використання виробничих запасів

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ РУХУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ВІДНОВЛЕННЯ ІНЖЕНЕРНИХ СИСТЕМ»

2.1. Відображення операцій надходження та використання виробничих запасів у фінансовому обліку і звітності підприємства

2.2. Оподаткування операцій з виробничими запасами

2.3. Управлінський облік операцій надходження та використання виробничих запасів підприємства

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ВІДНОВЛЕННЯ ІНЖЕНЕРНИХ СИСТЕМ»

3.1. Напрямки і заходи удосконалення обліку надходження та використання виробничих запасів на підприємстві ТОВ «Відновлення інженерних систем»

3.2. Удосконалення обліку надходження та використання виробничих запасів

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

6. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Затвердження плану ВКР	20.02.2019	
2	Затвердження назви статті	20.02.2019	
3	Подання статті на кафедру	12.09.2019	
4	Подання розділу 1	28.06.2019	
5	Подання розділу 2	06.09.2019	
6	Подання розділу 3	25.10.2019	
7	Подання завершеної роботи на кафедру для реєстрації	11.11.2019	
8	Попередній захист	12.11.2019	
9	Подання завершеної роботи на кафедру	15.11.2019	

7. Дата видачі завдання « ____ » _____ 2019 р.

8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ С.Я. Король

9. Гарант освітньої програми _____ М.М. Бенько

10. Завдання прийняв до виконання студент _____ Ю.О. Гапоненко

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ С.Я. Король

Відмітка про проредній захист _____

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студентки Ю.О. Гапоненко може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____ М.М. Бенько

Завідувач кафедри _____ О. В. Фоміна

« _____ » _____ 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ НАДХОДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	6
1.1. Економічна сутність, класифікація та оцінка виробничих запасів....	6
1.2. Концептуальні основи обліку та оподаткування надходження та використання виробничих запасів.....	12
Висновки за розділом 1.....	18
РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ РУХУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ВІДНОВЛЕННЯ ІНЖЕНЕРНИХ СИСТЕМ».....	20
2.1. Відображення операцій надходження та використання виробничих запасів у фінансовому обліку і звітності підприємства.....	20
2.2. Оподаткування операцій з виробничими запасами.....	27
2.3. Управлінський облік операцій надходження та використання виробничих запасів підприємства.....	30
Висновки за розділом 2.....	33
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ВІДНОВЛЕННЯ ІНЖЕНЕРНИХ СИСТЕМ».....	34
3.1. Напрямки і заходи удосконалення обліку надходження та використання виробничих запасів на підприємстві ТОВ «Відновлення інженерних систем».....	34
3.2. Удосконалення управлінського обліку надходження та використання виробничих запасів.....	37
Висновки за розділом 3.....	43
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах стрімких глобалізаційних процесів сучасні підприємства повинні швидко реагувати на всі зміни, що відбуваються як в середині країни, так і поза її межами. Миттєва адаптація до змін передбачає прийняття ефективних управлінських рішень щодо ключових складових активу та пасиву підприємства. Однією з важливих складових активу (майна) підприємства є виробничі запаси, що є запорукою ведення операційної діяльності. Слід зазначити, що виробничі запаси займають чільне місце у структурі витрат; вони є однією із складових собівартості продукції підприємств багатьох видів економічної діяльності.

Так, статистичні дані свідчать про важливість і необхідність запасів на підприємствах. За даними Державної служби статистики за період з 2008 року по 2017 рік обсяг запасів суттєво зріс (рис.А.1 дод. А) [11]. Слід відзначити, що частка запасів в оборотних активах становить 23%, що є суттєвою і свідчить про значні витрати підприємств на придбання запасів, в т.ч. виробничих.

Вагомий внесок в розробку теоретичних основ і методологічних підходів щодо питань обліку та оподаткування надходження та використання виробничих запасів внесли провідні вчені-економісти: С.Бегун, М.Т. Білуха, В.Г. Гетьман, А.Ф.Гукалюк, А.В.Дмитренко, М.Я. Дем'яненко, В.П.Завгородній, В.А. Кононенко, А.М. Кузьмінський, В.Г. Линник, С.Малютяк, Н.С.Петришина, Н.О.Шура, М.А.Шум та інші [1; 9; 20; 28; 38; 57; 58; 13]. Виходячи з того, що нормативна база щороку змінюється і її практичне застосування викликає безліч питань, то дослідження цих питань надалі залишається актуальним.

Наукова гіпотеза. Дане дослідження спрямоване на розробку рекомендацій щодо удосконалення процесу обліку та оподаткування операцій з надходження та використання виробничих запасів на підприємстві.

Результати, що отримані нами в ході дослідження полягають у розробці теоретико-методологічних та практичних засад обліку виробничих запасів на досліджуваному підприємстві.

Мета випускної кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні системи обліку й оподаткування надходження та використання виробничих запасів підприємства і визначенні шляхів їх удосконалення.

Досягнення поставленої мети можливе за умови виконання наступних завдань:

- висвітлити економічну сутність, класифікацію та методи оцінки виробничих запасів;
- визначити концептуальні основи обліку та оподаткування надходження та використання виробничих запасів;
- дослідити порядок відображення операцій надходження та використання виробничих запасів у фінансовому обліку і звітності підприємства;
- розглянути методичні засади оподаткування операцій з виробничими запасами;
- дослідити практику ведення управлінського обліку операцій надходження та використання виробничих запасів підприємства;
- розробити напрямки і заходи удосконалення обліку надходження та використання виробничих запасів на досліджуваному підприємстві;
- обґрунтувати доцільність використання інформаційних систем для ведення обліку надходження та використання виробничих запасів.

Об'єктом дослідження виступає процес обліку та оподаткування виробничих запасів.

Предмет дослідження роботи – теоретико-методичні, організаційні та практичні аспекти обліку та оподаткування надходження та використання виробничих запасів ТОВ «Відновлення інженерних систем».

Методи дослідження. При вивченні економічної сутності виробничих запасів були використані наступні методи: загальнонаукові (індукції та дедукції, аналізу і синтезу), порівняльних оцінок та вибіркового методи. Для дослідження економічного стану діяльності підприємства використовувались такі методичні прийоми: техніко-економічні розрахунки, аналітичні групування, структурний аналіз, узагальнення, підрахунок. В ході дослідження процесу організації та

ведення обліку та оподаткування виробничих запасів на підприємстві було використано загальнонаукові методи пізнання: поєднання абстрактного й конкретного, індукція, дедукція, аналіз і синтез, групування й порівняння, конкретизація.

Практична новизна. Було розроблено рекомендації щодо вдосконалення облікового процесу операцій щодо надходження та вибуття виробничих запасів. Практична значущість роботи полягає у чіткому розкритті методичних аспектів обліку виробничих запасів та наданні пропозицій щодо вдосконалення облікового процесу операцій щодо виробничих запасів на досліджуваному підприємстві. Виконання наданих рекомендацій покращить роботу підприємства та стане одним із етапів оптимізації обліково-податкових процесів, що мають місце на підприємстві.

При написанні випускної кваліфікаційної роботи було проаналізовано нормативно-правові джерела з обліку та оподаткування виробничих запасів, наукові видання та спеціальну літературу з теми дослідження, первинні документи щодо надходження та використання запасів, облікові реєстри та фінансову звітність ТОВ «Відновлення інженерних систем».

Апробація результатів. Отримані результати дослідження були опубліковані в статті «Виробничі запаси підприємства в управлінському обліку» у Збірнику статей студентів КНТЕУ, 2019р. [6].

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ НАДХОДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

1.1. Економічна сутність, класифікація та оцінка виробничих запасів

Діяльність сучасних підприємств будь-якого сектору має на меті виготовлення матеріальних благ, які задовольнятимуть потреби споживачів. Основоположним ресурсом для такого виробництва є виробничі запаси, які забезпечують безперервність та постійність роботи підприємства.

Трактування сутності виробничих запасів виступає об'єктом досліджень багатьох вчених, однак ні нормативно-правові акти, ні економічна література не надають єдиного підходу до визначення даного поняття.

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (далі – П(С)БО 9) виробничі запаси належать до облікової категорії запаси (рис. 1.1).

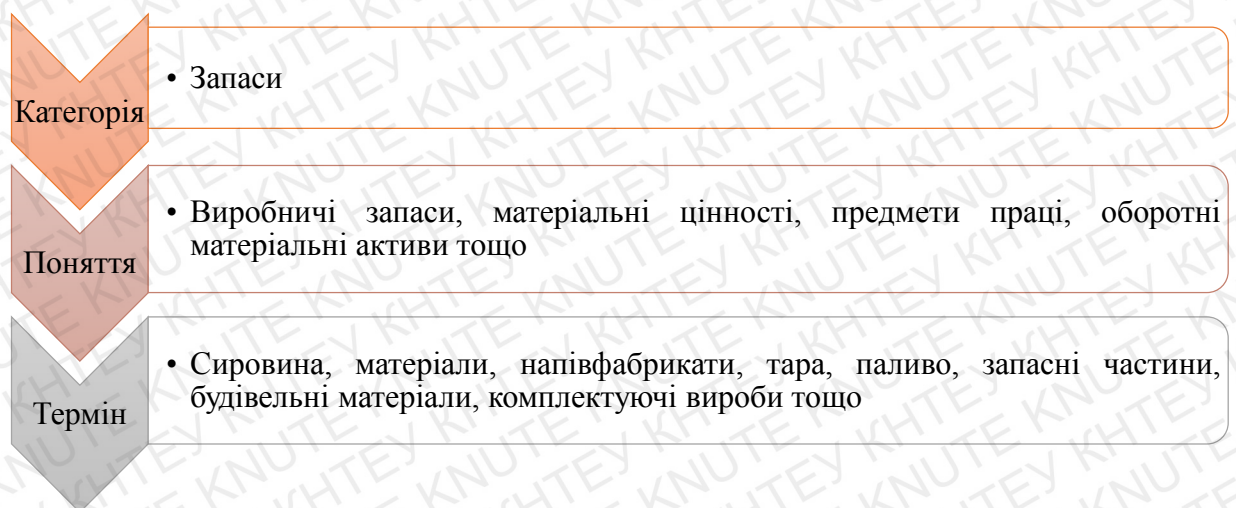

Рис. 1.1. Місце виробничих запасів в системі понятійно-категорійного апарату

Джерело: розроблено автором на основі [43].

Слід відзначити, що поняття «запаси» є більш широким, ніж поняття «виробничі запаси». Проте науковці часто ототожнюють ці поняття між собою, крім того вважають синонімами до поняття «виробничі запаси» такі поняття, як

«матеріальні запаси», «матеріальні цінності», «матеріальні ресурси», «предмети праці» тощо. Тут виникає питання розмежування всіх вищенаведених категорій, понять та термінів (рис. 1.2).

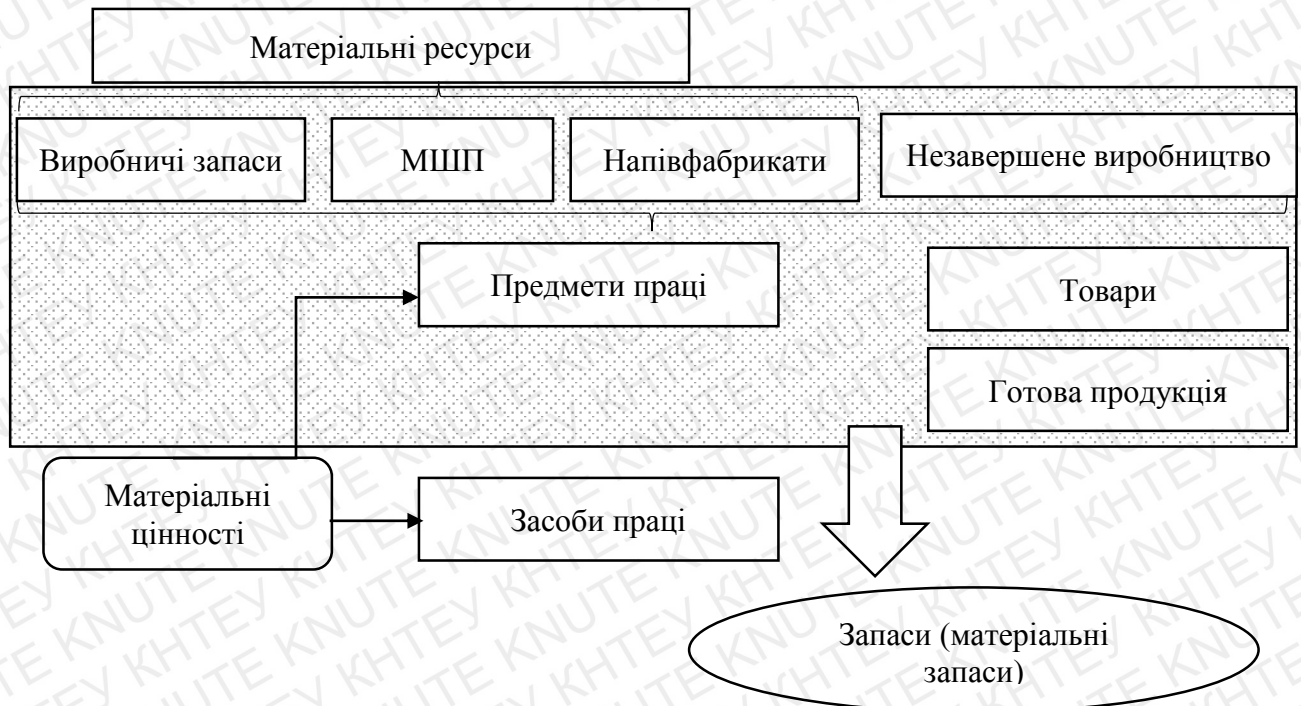

Рис. 1.2. Взаємозв'язок ключових понять бухгалтерського обліку запасів та місце поняття «виробничі запаси» в категорійному апараті
Джерело: розроблено автором на основі [27].

З рис. 1.2. бачимо, що виробничі запаси слід вважати складовою матеріальних ресурсів, що забезпечують процес виробництва на підприємстві. В свою чергу, матеріальні ресурси та незавершене виробництво відносимо до предметів праці, що повністю переносять свою вартість на виготовлений продукт. Окрім предметів праці виділяють поняття «засоби праці», особливістю яких є те, що, на відміну від предметів праці, вони лише частково переносять свою вартість на продукції. Усі вищезазначені складові, крім засобів праці, узагальнюємо в категорію «запаси».

Виходячи з цього, доцільним є визначення сутності «запаси» в економічному словнику: запаси – це наявність матеріальних ресурсів (засобів виробництва і предметів споживання) для забезпечення безперервності розширеного відтворення, обслуговування невиробничої сфери та задоволення

потреб населення [15].

Дане трактування є узагальненим і розкриває сутність запасів з економічної точки зору. Визначення «запаси», що застосовується для цілей бухгалтерського обліку наведено в П(С)БО 9 «Запаси», відповідно до якого запаси слід розуміти як активи, що:

- утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою [43].

З метою розуміння сутності не лише категорії «запаси», а й поняття «виробничі запаси» здійснений аналіз спеціальної літератури, узагальнені результати якого наведено в дод. Б. Більшість науковців звертають увагу на технічний зміст поняття «виробничі запаси», а не на економічний. Керуючись здійсненим аналізом щодо трактування сутності виробничих запасів та визначення «запаси» у П(С)БО 9 вважаємо, що під виробничими запасами слід розуміти оборотні активи, що виготовлені на підприємстві або ж придбані зі сторони для використання у діяльності підприємства протягом терміну, який не перевищує один рік.

В зв'язку з тим, що кожне підприємство в ході своєї операційної діяльності використовує безліч запасів, в т.ч. виробничих, слід звернути уваги на їх класифікацію. Загальноприйнятою та основоположною класифікацією для ведення бухгалтерського обліку є класифікація згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [16]. За цією Інструкцією виробничі запаси слід розмежовувати на: сировину й матеріали; купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби; паливо; тару й тарні матеріали; будівельні матеріали; матеріали, передані в переробку; запасні

частини; матеріали сільськогосподарського призначення; інші матеріали [16].

Проте сучасні науковці розглядають класифікацію виробничих запасів не лише з точки зору облікового аспекту. Так, В.В. Сопко, З. Гуцайлюк, М.Щирба, М. Бенько [36] розмежовують виробничі запаси за сферою діяльності підприємства. Ф.Ф. Бутинець звертає увагу, що доцільними є такі класифікаційні ознаки як: за призначенням і причинами утворення; за місцем знаходження; за рівнем наявності на підприємстві; за наявністю на початок і кінець звітного періоду; по відношенню до Балансу; за ступенем ліквідності; за походженням; за обсягом; за сферою використання; за складом та структурою [36].

У табл. 1.1 згруповано підходи науковців у єдину систему економічної класифікації виробничих запасів.

Таблиця 1.1

Класифікація виробничих запасів

Ознака	Види
1	2
За сферою діяльності суб'єкта	<ul style="list-style-type: none"> - запаси у виробничій сфері; - запаси у сільському господарстві; - запаси у комерційній сфері; - запаси у всіх сферах діяльності
За призначенням і причинами утворення	<ul style="list-style-type: none"> - постійні; - сезонні
За рівнем наявності на підприємстві	<ul style="list-style-type: none"> - нормативні; - понаднормативні
По відношенню до балансу	<ul style="list-style-type: none"> - балансові; - позабалансові
За ступенем ліквідності	<ul style="list-style-type: none"> - ліквідні; - неліквідні
За сферою використання	<ul style="list-style-type: none"> - у виробничій сфері; - у сільському господарстві; - у комерційній сфері; - у всіх сферах діяльності
За наявністю на початок і кінець звітного періоду	<ul style="list-style-type: none"> - початкові; - кінцеві
За походженням	<ul style="list-style-type: none"> - первинні; - вторинні
За обсягом	<ul style="list-style-type: none"> - вільні; - обмежені

Закінчення табл. 1.1

1	2
За складом і структурою	<ul style="list-style-type: none"> - виробничі; - незавершеного виробництва; - готової продукції; - товарні
За місцем знаходження	<ul style="list-style-type: none"> - складські; - у виробництві

Джерело: розроблено автором на основі [63].

Класифікація є основою ефективного ведення фінансового та управлінського обліку, а також контролю за наявністю та рухом виробничих запасів. Слід відзначити, що кожне підприємство може розширювати/змінювати класифікаційні ознаки запасів залежно від номенклатури запасів, виду діяльності, технологічних процесів, складів, джерел надходження тощо. Розмежування запасів за класифікаційними ознаками доцільно здійснювати при їх надходженні - у електронному журналі чи в інформаційних системах фінансового та управлінського обліку.

Зважаючи на те, що різноманітність виробничих запасів обумовлена різноманітними особливостями діяльності підприємств, вона потребує широкого вибору оцінок. Під «оцінкою» традиційно розуміється представлення об'єктів бухгалтерського обліку в вартісний вигляд в грошовій одиниці для відображення їх загальної вартості в цілому по підприємству. Оцінка виробничих запасів підприємства є важливим інструментом ведення бухгалтерського обліку, тому що забезпечує правдивість інформації бухгалтерського обліку про результати господарської діяльності [25].

Згідно з П(С)БО 9 оцінка запасів має здійснюватись в трьох випадках: при надходженні, на дату балансу та при їх вибутті. Нижче розглянемо кожен з них.

Оцінка запасів при надходженні. Запаси можуть надходити на підприємство шляхом придбання за плату, виготовлення власними силами, внесків до статутного капіталу, безоплатного отримання, в результаті обміну на подібні запаси та на неподібні запаси. Виробничі запаси зараховуються на баланс

підприємства за первісною вартістю. Склад витрат, що включаються до первісної вартості залежить від джерел надходження запасів (дод. В) [43].

Оцінка запасів на дату балансу. Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. В П(С)БО 9 визначено, що чиста вартість реалізації запасів – очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію. Запаси на дату балансу оцінюються за чистою вартістю реалізації якщо на дату балансу їх ціна знизилась або вони зіпсовані, застаріли, або іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду [43].

Оцінка запасів при вибутті. Вибуттям прийнято вважати не лише вибуття запасів з підприємства, а й передачу їх у виробництво, переміщення продукції з цеху на склад тощо. П(С)БО 9 передбачає п'ять методів оцінки виробничих запасів при їх вибутті:

- метод ідентифікованої собівартості;
- метод середньозваженої собівартості;
- метод ФІФО;
- метод нормативних затрат;
- метод ціни продажу.

Слід відзначити, що підприємство має використовувати лише один метод оцінки для запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання [43].

Метод ідентифікованої собівартості застосовується для оцінки запасів, які відпускаються, та послуг, що виконуються для спеціальних замовлень і проектів, а також запасів, які не замінюють одне одного.

Оцінка за середньозваженою собівартістю проводиться щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів [43].

Використання методу ФІФО базується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили до підприємства/установи (відображені у бухгалтерському обліку), тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів [43].

Оцінка за нормативними затратами полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін. Оцінка продукції за нормативними затратами коригується до фактичної виробничої собівартості [43].

Метод оцінки за цінами продажу при вибутті виробничих запасів не застосовується.

Доцільність вибору певного методу оцінки запасів при їх вибутті залежить від таких важливих факторів: технології використання цих запасів у виробництві, умов діяльності та облікової політики підприємства [25].

Отже, виробничі запаси є важливою складовою оборотних активів підприємства. За матеріальною формою вони належать до економічних ресурсів підприємства, що використовуються на підприємстві з метою виробництва продукції та отримання прибутку. Класифікація виробничих запасів є запорукою якісного і ефективного ведення аналітичного обліку на підприємстві. А оцінка виробничих запасів є важливим фактором достовірності інформації бухгалтерського обліку про результати господарської діяльності.

1.2. Концептуальні основи обліку та оподаткування надходження та використання виробничих запасів

Функціонування підприємства як в цілому, так і кожної складової його діяльності потребує використання відповідної нормативно-правової бази (щодо реєстрації підприємства, регулювання видів діяльності, ведення бухгалтерського обліку, здійснення контролю тощо). Так, в частині ведення бухгалтерського

обліку виробничих запасів Кабінетом Міністрів України, Державною фіскальною службою, Національним банком України та іншими суб'єктами видано ряд законодавчих актів, що мають на меті формування ефективної системи бухгалтерського обліку та створення належних умов для її функціонування.

В табл. 1.2 нами згруповано всі нормативно-правові джерела за ступенем важливості.

Таблиця 1.2

Рівні нормативно-правового забезпечення з обліку виробничих запасів

Рівень	Нормативні акти
Перший	Податковий кодекс України, Господарський кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [8; 39; 49]
Другий	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 16 «Витрати», Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» [33; 35; 41; 43]
Третій	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань, Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, Методичні рекомендації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку, Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, Положення про порядок подання звітності [16; 44; 45; 47; 29; 30; 31]
Четвертий	Наказ про облікову політику підприємства, Посадові інструкції

Джерело: розроблено автором.

Слід відзначити, що нормативні документи першого рівня є найбільш вагомими та мають домінуючу роль над правовими джерелами інших рівнів при вирішенні спірних ситуацій.

В ході написання роботи вивчались нормативно-правові документи, що наведені в табл. 1.2. Їх коротка характеристика представлена в дод. Г.

Основним законом, що регулює питання бухгалтерського обліку в Україні є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». В законі наведено трактування основних термінів для цілей бухгалтерського обліку, наведено ключові передумови, необхідні для організації бухгалтерського обліку. Так, в частині виробничих запасів, наведено пункт про необхідність інвентаризації активів та зобов'язань підприємства. Окремий розділ

передбачено для розкриття положень щодо фінансової звітності підприємства [49].

Поряд з вищенаведеним Законом, концептуальні основи щодо ведення бухгалтерського обліку в частині виробничих запасів розкриті в П(С)БО 9 «Запаси». Зокрема, основні положення даного нормативного документу висвітлено на рис.1.3 [43].

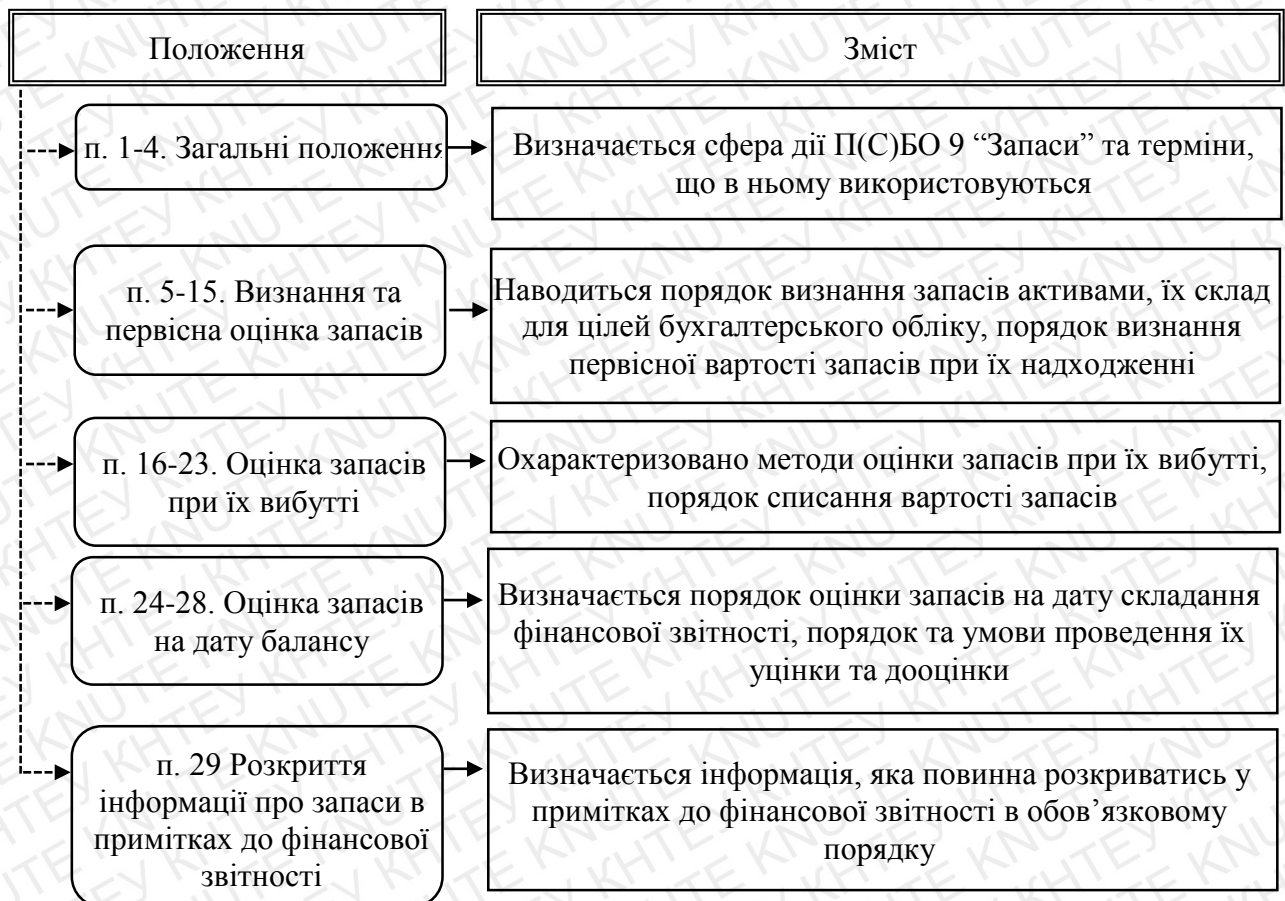

Рис.1.3. Структура П(С)БО 9 «Запаси»

Джерело: розроблено автором на основі [43].

Слід звернути увагу на те, що національні стандарти бухгалтерського обліку побудовані на положеннях міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, сфери застосування яких в Україні з кожним роком стрімко розширюються. Так, в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» виділено статтю 12 «Застосування міжнародних стандартів», що визначає наступне: «Підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб’єкти господарювання,

які здійснюють діяльність у видобувних галузях, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами». Інші підприємства, що не зазначені в п.2 ст.12 даного закону можуть самостійно визначати доцільність застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності [49].

В частині виробничих запасів всі суттєві аспекти з питань обліку розкриті у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 2 «Запаси». Порівняльний аналіз основних положень національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку наведено в дод. Д. Аналіз показав, що між даними стандартами є як спільні, так і відмінні риси. Найбільш вагомими є відмінності між класифікацією запасів та складом витрат, що включаються до собівартості. Різниця виникають через те, що міжнародні стандарти з бухгалтерського обліку мають більш загальний характер і не акцентують увагу на особливостях ведення бухгалтерського обліку, зокрема в Україні. Крім того, положення МСБО мають рекомендаційний характер і дають певну свободу господарюючим суб'єктам з питань ведення обліку, на відміну від ПСБО, які мають імперативний характер і ставлять підприємства в жорсткі рамки.

Порядок практичного застосування П(С)БО 9 «Запаси» окреслено в Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку запасів №2 [29]. Методичні рекомендації розкривають процес визнання та оцінки виробничих запасів, документальне оформлення операцій з надходження та використання запасів, а також питання обліку за наявністю та рухом виробничих запасів [29].

З метою забезпечення єдності, порівнювання й узагальнення облікових даних та відображення господарських операцій за однією методикою Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» передбачає ряд рахунків бухгалтерського обліку [16].

Господарські операції, що обліковуються на підприємстві повинні бути відображені у фінансовій звітності підприємства. В Методичних рекомендаціях

щодо заповнення форм фінансової звітності розглянуто питання розкриття інформації у фінансовій звітності підприємства. Для відображення інформації про виробничі запаси у формі 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» передбачено додаткову статтю «Виробничі запаси» (розділ «Оборотні активи») [31].

Внутрішнім документом підприємства, що регламентує порядок ведення бухгалтерського обліку є Наказ про облікову політику. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [49]. Наказ про облікову політику має визначати такі ключові аспекти ведення бухгалтерського обліку, як первинне спостереження, вартісне вимірювання, поточне групування і підсумкове узагальнення фактів господарської діяльності [51].

Поряд з нормативно-правовими джерелами, що розкривають теоретичну частину ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів, при організації обліку виробничих запасів заслуговують на увагу наукові джерела, автори яких досліджують застосування цих нормативних джерел на практиці.

Спеціальні наукові джерела з теми дослідження згруповано в дод. Е.

Так, Бегун С. у статті «Особливості визнання та оцінки виробничих запасів» [1] робить висновок щодо ідеального методу оцінки запасів. Це має бути метод, однаково прийнятний і з метою надання інформації про фінансово-майновий стан підприємства, і з метою виведення найбільш достовірного фінансового результату. Крім того, автор наголошує, що вибір методу оцінки активів залежить від характеристик, якими повинна володіти облікова інформація, і від завдань, заради розв'язання яких складається фінансова звітність.

В статті Гукалюка А.Ф., Кацьма В.І. «Логістичне управління запасами як складова логістичного управління підприємством» розкрито проблему логістичного управління запасами [9]. Охарактеризовано основні відмінності понять «запаси», «управління запасами», «логістика запасів», «логістичне

управління запасами». Розглянуто процес створення інтегрованої системи управління матеріальними запасами. Встановлено, що при управлінні запасами слід застосовувати як традиційні системи управління, так і інтегровані.

Вивчення теоретичного та практичного досвіду організації бухгалтерського обліку запасів здійснено у статті «Облік виробничих запасів: сучасний стан та напрямки вдосконалення» Кононенко В. А., Цупаленко Ж.П. [20]. Наголошено на важливості комп'ютеризації обліку виробничих запасів з метою удосконалення аналітичного обліку. Наведено ряд передумов, які є запорукою раціональної та ефективної системи бухгалтерського обліку запасів.

Подмешальська Ю.В., Зайберт Є.К. в статті «Облік виробничих запасів» визначають, що ідентифікація виробничих запасів у складі активів при надходженні на підприємство є початковою ланкою їх облікового процесу. Автори узагальнюють підходи до документального оформлення господарських операцій щодо придбання виробничих запасів у постачальника на умовах попередньої оплати. Зроблено акцент на тому, що оцінка виробничих запасів при вибутті відіграє важливу роль в бухгалтерському обліку, оскільки від її якості безпосередньо залежать фінансові результати підприємства, а також показники його фінансового стану [40].

У статті «Облік виробничих запасів за П(С)БО та МСБО: порівняльна характеристика» Шарманської В. М., Новицького П.В. виділено основні відмінності обліку виробничих запасів та формування собівартості за вітчизняними положеннями (стандартами) та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку [56]. Так, до основних відмінностей автори відносять: різниці в класифікаціях, відмінності в кількості методів оцінки запасів, відсутність положень щодо резерву знецінення запасів у П(С)БО 9.

Шум М.А., Гулько К.С. «Особливості обліку та аналізу виробничих запасів на підприємствах України в сучасних умовах» [57]. В даній статті здійснено аналіз використання запасів на українських підприємствах. Автори зазначають, що використання електронного обліку виробничих запасів може забезпечити швидкість та зменшити трудомісткість цього процесу.

Отже, в даному питанні нами здійснено аналіз нормативно-правових джерел та спеціальної літератури з обліку та оподаткування виробничих запасів. Основними нормативними актами слід вважати Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БО 9 «Запаси», МСБО 2 «Запаси». Не дивлячись на те, що нормативна база з питань обліку виробничих запасів є досить широкою, вона визначає положення, реалізація яких на практиці є проблематичною. А пропозиції авторів ряду публікацій, що пропонують рішення таких проблем, заслуговують на увагу. Урахування положень нормативних-документів і рекомендацій фахівців дозволило визначити концептуальні засади обліку виробничих запасів підприємства.

Висновки за розділом 1

Написання даного розділу дозволило зробити наступні висновки:

1. Єдиного трактування сутності «виробничі запаси» вченими не встановлено. Виходимо з визначення, що виробничі запаси – це оборотні активи, що виготовлені на підприємстві або ж придбані зі сторони для здійснення діяльності підприємства протягом терміну, який не перевищує один рік.

2. Класифікація виробничих запасів повинна враховувати аспекти, які представляють інтереси для користувачів фінансового обліку на підприємстві. Вона є досить різноманітною, проте для цілей обліку найбільш структурованою є класифікація згідно з Інструкцією до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств. Ця класифікація є основою для розробки робочого плану рахунків підприємства, який підлягає подальшій деталізації з урахуванням потреб управління, зокрема, виробничими запасами, їх структури, особливостей використання, обсягу номенклатури тощо.

3. Оцінка виробничих запасів є необхідною передумовою ведення бухгалтерського обліку, так як вона є основою формування собівартості виробленої продукції. Нормативними документами передбачено ряд методів

оцінки запасів при їх надходженні, вибутті та на дату балансу. Підприємству слід застосовувати ті методи, що будуть повністю наповнювати облікову інформацію необхідними даними, а також які будуть задовольняти інформаційні потреби внутрішніх та зовнішніх користувачів такої інформації.

4. Ведення обліку виробничих запасів має ґрунтуватись на нормативно-правових актах, які мають імперативний характер (П(С)БО 9, НП(С)БО 1, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»), а також рекомендаційних нормативних документів, які відповідають специфіці роботи підприємства, його економічним інтересам і потребам користувачів бухгалтерської звітності.

5. Практичні питання щодо обліку виробничих запасів розкриваються у ряді публікацій сучасних науковців. Ними охоплено усі аспекти ведення обліку виробничих запасів щодо організації облікового процесу та складання фінансової звітності, автоматизації облікового процесу, ведення управлінського обліку та складання управлінської звітності тощо. Проте в умовах стрімкого розвитку господарюючих суб'єктів ці питання потребують нових досліджень.

РОЗДІЛ 2

СТАН ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ РУХУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ВІДНОВЛЕННЯ ІНЖЕНЕРНИХ СИСТЕМ»

2.1. Відображення операцій надходження та використання виробничих запасів у фінансовому обліку і звітності підприємства

Ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів є складним процесом, що включає в себе безліч методичних прийомів та практичних аспектів. Кожна складова даного процесу відіграє важливу роль в коректному поданні облікової інформації щодо виробничих запасів. Базою дослідження в даній роботі, з метою наочного огляду облікового процесу операцій з виробничими запасами, обрано ТОВ «Відновлення інженерних систем». Коротка характеристика наведена в табл. 3.1 дод. 3.

Оскільки досліджуване підприємство, ТОВ «Відновлення інженерних систем», є суб'єктом малого підприємництва, тому відображає інформацію про запаси лише у формі 1-м «Баланс» та формі 2-м «Звіт про фінансові результати». Так, у формі 1-м стаття "Запаси" відображає вартість запасів сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектувальних виробів, запасних частин, тари (крім інвентарної), будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для використання в ході нормального операційного циклу. У цій статті також наводяться витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги), валова заборгованість замовників за будівельними контрактами [42]. Форма 2-м розкриває виробничу собівартість реалізованої продукції та/або собівартість реалізованих товарів.

Зметою розуміння фінансово-економічного стану досліджуваного підприємства нами було здійснено короткий аналіз основних показників діяльності. В табл. 3.2 дод. 3 наведено ключові показники діяльності підприємства за період 2014-2018 рр. Діяльність підприємства є прибутковою. За

період 2014-2018 рр. валюта балансу зросла на 3 848 тис. грн. Слід відзначити, що чистий дохід від реалізації щороку збільшувався, темп приросту за період 2014-2018 рр. становить 97 %. Одночасно збільшувалась й собівартість реалізованої продукції (темп приросту – 129%). Виходячи з цього, чистий прибуток компанії суттєво зменшився з 956,6 тис. грн у 2014 р. до 419,4 тис. грн у 2018 р. Це може бути спричинено збільшенням витрат на виробництво продукції та незмінними ціновими рамками для реалізації товарів.

З метою поглибленого аналізу фінансового стану досліджуваного підприємства було розраховано основні економічні показники, що характеризуються ефективність діяльності ТОВ «Відновлення інженерних систем» (дод. 3, табл.3.3). Так, коефіцієнт покриття протягом досліджуваного періоду знаходиться в межах норми (>1), і свідчить про хороший стан платоспроможності, адже оборотних активів достатньо для того, щоб відповісти за поточними зобов'язаннями підприємства. Показник швидкої ліквідності схожий на показник поточної ліквідності, адже показує рівень платоспроможності компанії. Проте показник швидкої ліквідності виключає з розрахунку менш ліквідні оборотні активи. Значення даного показника на підприємстві відповідає оптимальному (0,5-1). Це означає, що ТОВ «Відновлення інженерних систем» володіє достатньою кількістю оборотних коштів для своєчасного розрахунку за поточними зобов'язаннями. Коефіцієнт автономії протягом періоду коливався в межах 0,15-0,31 в напрямку зростання; коефіцієнт автономії показав, що у 2018 році компанія здатна була профінансувати 31% своїх активів за рахунок власного капіталу. Коефіцієнт фінансування протягом періоду знаходився в дуже високих межах 2,28-5,59. Такі значення свідчать про низький рівень фінансових ризиків, а також наявність резервів підвищення ефективності діяльності за рахунок позикових коштів. Досить високе значення коефіцієнт маневреності власного капіталу (5,39-12,16) характеризує можливість підприємства фінансувати активи за рахунок власних коштів. Коефіцієнт рентабельності у 2018 році становив 0,04 і означав, що було отримано 0,04 грн чистого прибутку на кожен гривню використаних активів.

Такий показник є досить низьким, що свідчить про необхідність оптимізації структури активів. У 2018 році лише 1% виручки компанії залишається після вирахування всіх витрат за поточний період. Для покращення даного показника слід здійснити оптимізацію фінансових ресурсів у поєднанні зі зниженням вартості їх залучення.

У процесі бухгалтерського обліку виробничих запасів вирішується наступні завдання:

- правильне і своєчасне оформлення первинних документів на операції з надходження, зберігання і використання виробничих запасів;
- контроль засвоєчасним оприбуткуванням, зберіганням і економним витрачанням виробничих запасів у процесі виробництва;
- одержання на будь-яку дату точних даних про кількість виробничих запасів, які є в коморах, на складах і виробничих підрозділах підприємства;
- систематичний контроль за транспортно-заготівельними витратами під час придбання виробничих запасів;
- своєчасне проведення розрахунків з постачальниками;
- виявлення виробничих запасів, які не використовуються в господарстві і які можна реалізувати з метою отримання мобілізації внутрішніх ресурсів[34].

Процес бухгалтерського обліку на підприємстві включає три основні етапи: первинний облік, поточний та підсумковий (рис.2.1).

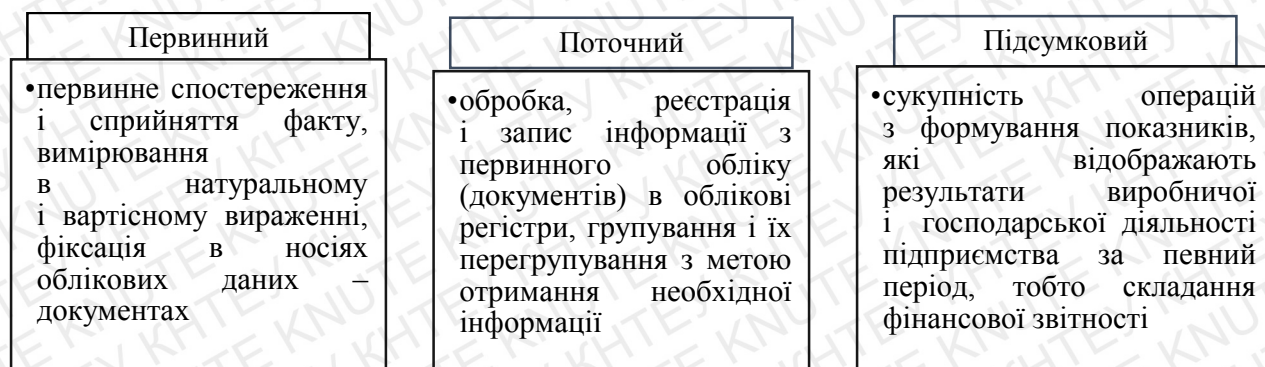

Рис.2.1. Етапи облікового процесу

Джерело: розроблено автором на основі [21,ст.22].

Облікова інформація, що має місце на кожному з етапів відображається в

первинних документах, облікових регістрах та фінансовій звітності компанії.

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» первинний документ трактується як документ, що містить відомості про господарську операцію. Законом визначено такі обов'язкові реквізити, що повинні бути відображені в первинному документі: назва документа (форма); дата складання; назва підприємства, від імені якого складено документ; зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції; посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення; особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції [49].

На етапі первинного обліку ТОВ «Відновлення інженерних систем» здійснюється оформлення господарських операцій щодо виробничих запасів в первинних документах, перелік яких затверджено в альбомі первинних документів підприємства (дод. И). Документальне оформлення руху виробничих запасів є однією з ланок процесу документообігу досліджуваного підприємства. Важливою ланкою є рух документу між підрозділами підприємства, що забезпечує вчасне надходження інформації, необхідної для бухгалтерського обліку, оподаткування, контролю та аналізу. Саме для цього на досліджуваному підприємстві ми пропонуємо складати графік документообігу, який розкриває терміни та відповідальних осіб за складання та переміщення первинного документу на усіх етапах руху виробничих запасів (дод. К).

З метою ведення синтетичного та аналітичного обліку операцій щодо надходження та використання виробничих запасів Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій передбачено рахунок 20 «Виробничі запаси» (рис. 2.2) [5].

Рис. 2.2. Характеристика рахунку 20 «Виробничі запаси»

Джерело: розроблено автором на основі [5].

Окрім того, Інструкцією передбачено ряд субрахунків до рахунку 20 «Виробничі запаси». На основі даної Інструкції на ТОВ «Відновлення інженерних систем» затверджено План рахунків підприємства, витяг з якого наведено в дод. К, рис. К. Так, на підприємстві передбачено додатковий субрахунок 200 для обліку транспортно-заготівельних витрат.

На етапі поточного обліку вся інформація з первинних документів проходить обробку та реєстрацію працівника бухгалтерії ТОВ «Відновлення інженерних систем». Поточний облік на підприємстві включає в себе необхідність оцінки виробничих запасів, арифметичного перерахунку, групування та здійснення проведення. Так, на ТОВ «Відновлення інженерних систем» оцінка запасів при вибутті здійснюється за методом ідентифікованої собівартості. Застосування такого методу є доцільним, адже на підприємстві наявна досить вузька номенклатура виробничих запасів. Інформація, що відображена в первинних документах ТОВ «Відновлення інженерних систем», арифметичні перерахунки та оцінена вартість запасів знаходить місце на рахунках синтетичного та аналітичного обліку знаходить місце за допомогою методу подвійного запису.

Порівняння підходів до відображення в бухгалтерському обліку операцій з надходження виробничих запасів з типовою кореспонденцією рахунків показало наступне (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Кореспонденція рахунків з обліку надходження виробничих запасів

№ п/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків				Сума, грн
			типова		на підп-стві		
			Дт	Кт	Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Переведено до складу запасів активи, що були придбані як товар для продажу – механічний фільтр для очищення води – 10 шт.	Акт внутр. переміщ.	202	28	202	28	64 000,0
2.	Оприбуткування виробничих запасів придбаних підзвітною особою – змішувачі для води – 10 шт.:	Накладна, звіт про використ. коштів	202	372	202	372	21 990,0
	- за вартістю без ПДВ						
	- на суму ПДВ	Податкова накладна	641(644)	372	641	372	4 398, 0

Закінчення табл.2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
3.	Оприбуткування виробничих запасів – пластмасових труб 20 мм для установки – 10 000 м: - за вартістю без урахування ПДВ	Накладна	201	631	201	631	233 600,0
	- на суму податкового кредиту з ПДВ	Податкова накладна	641(644)	631	641	631	46 720,0
4.	Відображено транспортні послуги: - за вартістю без ПДВ	ТТН	2011	631	200	631	4 000,0
	- на суму податкового кредиту з ПДВ	Податкова накладна	641(644)	631	641	631	800,0
5.	Оприбутковано запаси, які отримані безкоштовно – кран для води – 1 шт	Накладна	202	718	202	718	1 501,0

Джерело: розроблено автором на основі [5].

В табл. 2.2. здійснено порівняння підходів до відображення в бухгалтерському обліку операцій з вибуття виробничих запасів з типовою кореспонденцією рахунків.

Таблиця 2.2

Кореспонденція рахунків з обліку вибуття виробничих запасів

№ п/п	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків				Сума
			Типова		на підп-стві		
			Дт	Кт	Дт	Кт	
1.	Відпущено:						
	- змішувачі для надання послуг з монтажу водних установок	Накладна-вимога на відпуск	23	202	23	202	10 000,0
	-паливо для загальногосподарських потреб підприємства		92	203	92	203	3 000,0
	- паливо для загальновиробничих потреб		91	203	91	203	1 230,0
	- тару для забезпечення збуту запасів		93	204	93	204	758,1
	- фарбу для утримання офісу		949	209	949	209	500,0
2.	Списано собівартість реалізованих лічильників для води – 10шт.	Накладна-вимога на відпуск	943	202	943	202	3 920,0
3.	Списано розподілену величину ТЗВ що відноситься до виробничих запасів, які були відпущені на:	ТТН	15	2011	-	-	-
	-на загальновиробничі потреби		91	2011	91	200	663,03
	-на загальногосподарські потреби		92	2011	92	200	432,00
	-на забезпечення збуту продукції		93	2011	93	200	78,15

Джерело: розроблено автором на основі [5].

Як бачимо за табл. 2.1 та табл. 2.2 кореспонденція рахунків з обліку операцій щодо надходження та вибуття запасів на ТОВ «Відновлення інженерних систем» відповідає передбаченій Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Контроль за наявністю та збереженням запасів на підприємстві здійснюється шляхом проведення інвентаризації станом на кінець звітного року. На ТОВ «Відновлення інженерних систем» інвентаризація здійснюється за місцями зберігання виробничих запасів. З метою здійснення інвентаризації на підприємстві затверджено інвентаризаційну комісію, до складу якої включено: керівника підприємства, головного бухгалтера та головного інженера. Планову інвентаризацію слід проводити за графіком, який розробляється у цілому на рік та з розбивкою на звітні періоди (квартал, місяць). На досліджуваному підприємстві даний графік не складається, тому в табл. К.2 Додатку К нами запропоновано такий. Останнім етапом в даному графіку є відображення результатів інвентаризації в бухгалтерському обліку (порядок відображення на рахунках обліку висвітлено в табл.2.3).

Таблиця 2.3

Відображення в обліку результатів інвентаризації виробничих запасів

№ п/п	Зміст операції	Кореспонденція		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1.	Зарахування пересортиці	201/А	201/Б	1 500
2.	Вартісна різниця:			
	-сума нестачі більша за суму надлишку	947	201	230
	-сума надлишку більша за суму нестачі	201	719	-
3.	Списано нестачу запасів в межах норм природного убутку	901	201	-
4.	На суму нестачі запасів, якщо винні не встановлені:			
	-за обліковими цінами	947	201	230
	-в позабалансовому обліку	072	-	25
	-нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	947	641	4,16
5.	На суму нестачі запасів, якщо винні встановлені:			
	-за обліковими цінами	947	20	120
	-в позабалансовому обліку	072	-	12
	-нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	947	641	2
	-нараховано дебіторську заборгованість винних осіб	375	716	120

Закінчення табл.2.3

1	2	3	4	5
	- списано з позабалансового обліку	-	072	12
6.	Списано наприкінці звітнього періоду на фінансовий результат втрати і доходи від регулювання інвентаризаційних різниць:			350
	- закриття субрахунку 947	791	947	120
	- закриття субрахунку 716	716	791	-
	- закриття субрахунку 719	719	791	

Джерело: розроблено автором на основі [5].

Заключним етапом обліку операцій з руху виробничих запасів є їх відображення у фінансовій звітності підприємства. Рядок 1100 «Запаси» Балансу (Звіту про фінансовий стан підприємства) формується з інформації за дебетом рахунків 20, 22, 23 та 25-28 (за виключенням субрахунку 286).

Отже, стан обліку виробничих запасів полягає у якісній організації усіх складових первинного, поточного та зведеного обліку. На досліджуваному підприємстві методика обліку виробничих запасів відповідає загальноприйнятій методиці, проте існує ряд недоліків в частині документування операцій щодо руху виробничих запасів.

Слід звернути уваги на документальне оформлення господарських операцій та організацію документообігу, адже якісне та своєчасне оформлення первинних документів є запорукою ефективного ведення обліку виробничих запасів.

2.2. Оподаткування операцій з виробничими запасами

Поряд з фінансовим обліком існує й податковий облік, що є важливим етапом у здійсненні обліку як в цілому по підприємству, так і виробничих запасів. Податковий облік дещо відрізняється від фінансового, тому нижче проведемо порівняльний аналіз фінансового та податкового обліку виробничих запасів.

Згідно з ст.14 Податкового Кодексу України всі запаси вважаються товарами, що відрізняється від трактування згідно з П(С)БО 9 «Запаси».

Питання податкового обліку виробничих запасів регулюється статтею 139 Податкового Кодексу України, згідно з яким суми ПДВ, сплачені у складі ціни запасів під час їх купівлі, не включаються до складу витрат підприємства – платника податку на прибуток і ПДВ. Виходячи з цього собівартість запасів при їх оприбуткуванні, обліку та вибутті не включає в себе суми ПДВ. Протилежною є ситуація для підприємств-неплатників ПДВ, що повинні включати суми ПДВ до собівартості запасів (згідно з пп.139.1.6 ПКУ) [39].

В практиці ТОВ «Відновлення інженерних систем» існують ситуації, коли підприємство, що є платником податку на прибуток і ПДВ одночасно продає запаси, які оподатковуються ПДВ за ставкою 20%, 0% та які звільнені від обкладення ПДВ (згідно з ст. 197 ПКУ) або не є об'єктом обкладення цим податком (згідно з ст.196 ПКУ). В такому випадку підприємству слідокремо визначати суму «вхідного» ПДВ, що припадає на такі операції; дана сума має бути включена до собівартості реалізованих виробничих запасів.

Як зазначалось у розділі 1, виробничі запаси можуть надходити на підприємство різними шляхами, найбільш поширеним з яких є придбання їх за плату.

Статтею 138 ПКУ передбачено порядок формування собівартості таких запасів для їх подальшого використання чи перепродажу (рис.2.3).

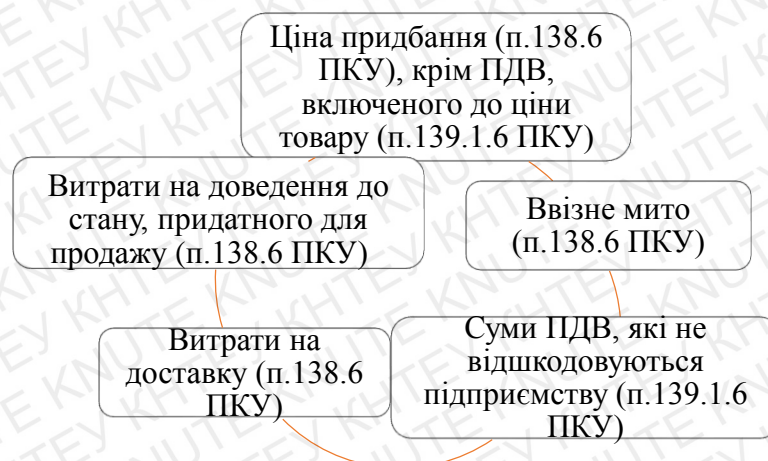

Рис. 2.3.Склад податкової собівартості виробничих запасів, придбаних за плату

Джерело: розроблено автором на основі [39].

Як бачимо, собівартість запасів, придбаних за плату згідно з фінансовим та податковим обліком тотожні. Проте у податковому обліку, на відміну від бухгалтерського, ця собівартість визначається у момент реалізації одиниці запасу. Так як базою для розрахунку собівартості реалізації запасів виступає собівартість придбання, то в податковому обліку маємо справу з двома поняттями – собівартість придбання та собівартість реалізації. Такий підхід не відрізняється від норм бухгалтерського обліку, що унеможливорює виникнення різниць між даними фінансового та податкового обліку.

Щодо вибуття виробничих запасів, то їх собівартість визначається за одним із методів, передбаченими П(С)БО 9 та Податковий Кодексом України.

Відповідно до п.14.1.228 ПКУ собівартість реалізованих запасів складається з витрат, прямо пов'язаних з виробництвом та/або придбанням реалізованих протягом звітного податкового періоду запасів, виконаних робіт, наданих послуг, які визначаються відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що застосовуються у частині, яка не суперечить положенням розділу III ПКУ [39]. Таке трактування означає, що підприємство не зобов'язане застосовувати ідентичні методи для оцінки запасів при вибутті у бухгалтерському та податковому обліку. Окрім цього, від платника податку не вимагається розраховувати податкову собівартість виробничих запасів на підставі даних бухгалтерського обліку. Головною умовою є лише те, що собівартість має бути визначена відповідно до нормативних документів, в т.ч. П(С)БО 9 «Запаси».

Якщо закупівельні ціни на запаси мають стійку тенденцію до зростання або зменшення, то формула ФІФО забезпечує оцінку залишку непроданих запасів, що числиться на балансі на звітну дату за останніми цінами придбання, що найточніше відображає фактичну собівартість залишків запасів, адже вона буде сформована за найактуальнішими цінами останніх партій, які ще не були списані. Якщо ціни зростають, то з метою податкового обліку така формула може бути не дуже вигідною, адже вона забезпечує найвищий показник прибутку в найближчих звітних періодах. Сучасні науковці вважають, що в такому разі у

податковому обліку не заборонено використовувати іншу формулу собівартості запасів при вибутті, яка теж відповідатиме положенням бухгалтерського обліку згідно з пп. 14.1.228 ПКУ [14].

Слід відзначити, що на підприємстві вимоги Податкового Кодексу України щодо обліку та оподаткування операцій виробничими запасами виконуються в повній мірі. Керівництво підприємства приділяє значну увагу контролю над дотримання податкових норм з метою уникнення зауважень та штрафних санкцій з боку Державної фіскальної служби.

2.3. Управлінський облік операцій надходження та використання виробничих запасів підприємства

Поступовий перехід України до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку вимагає докорінного перегляду традиційного відношення до фінансової інформації як ретроспективного, так і стратегічного характеру. Ефективна робота сучасного підприємства неможлива без добре налагодженої системи управлінського обліку і звітності на всіх рівнях управління. В умовах посилення конкуренції на вітчизняному ринку питання про необхідність налагодження системи управлінського обліку на підприємствах для багатьох прогресивних керівників уже не постає. Для зміцнення позицій підприємства на ринку і його розширення необхідно грамотно управляти грошовими потоками, виробництвом та інвестиційними проектами. Очевидно, що традиційних методів бухгалтерського обліку вже недостатньо [13].

Управлінський облік – це процес виявлення, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки, інтеграції та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю всередині організації та для забезпечення відповідного підзвітного використання ресурсів [17]. Управлінський облік є ефективним засобом управління виробничими запасами.

Мета управлінського обліку надходження запасів спрямована на пошук шляхів удосконалення цього процесу, що можливе при застосуванні не стільки

облікових процедур, але, насамперед, методів аналізу й прогнозування.

Завданнями управлінського обліку виробничих запасів є здійснення:

- щоденного отримання інформації про надходження та витрачання запасів в розрізі їх кількості, якості та матеріально відповідальних осіб;
- безперервної оцінки фактичної вартості наявних запасів та аналіз ефективності їх використання;
- оптимізація обсягу закупівлі запасів, виявлення резервів зниження витрат, пов'язаних із заготівлею запасів;
- своєчасного складання та подання звітів про рух запасів, вибір методів оцінки запасів при їх вибутті та достовірне відображення всіх операцій;
- контролю за дотриманням встановлених підприємством норм запасів, що забезпечує безперебійний випуск продукції;
- вибір методів оцінки запасів при їх вибутті, який є найкращим.

Процес управлінського обліку полягає ряді процедур, виконання яких дає змогу отримати певну інформацію. Слід відзначити, що вхідна управлінська інформація обов'язково є наслідком певного процесу, а вихідна – має бути основою для здійснення наступного процесу в системі здійснення господарської діяльності (рис. 2.4.).

Рис. 2.4. Схема процесу управлінського обліку

Джерело: розроблено автором на основі [52].

Важливим аспектом є стабільність структури запасів на різних етапах циклу виробництва, раптові зміни в їх складі означають перерозподіл вкладених коштів між різними типами активів, що призводить до перевитрат оборотного капіталу на відновлення виробничого процесу.

Тому, функцією управлінського обліку є забезпечення постійного контролю за наявністю виробничих матеріальних ресурсів, за місцями їх зберігання. Зокрема, підприємства, що потребують значної кількості запасів або реалізують продукцію у великих обсягах, при значній віддаленості від транспортних магістралей повинні створювати логістичні склади з метою оптимізації витрат з їх постачання та зберігання. Отже, основна функція управлінського обліку є забезпечення балансу матеріальних ресурсів для взаємної незалежності окремих стадій виробництва і збуту, для забезпечення конкурентоспроможності підприємства за рахунок зниження витрат виробництва та його забезпечення матеріальними ресурсами.

Якщо розглянути взаємодію витрат на збереження запасів та виконання замовлення, то вони мають тенденцію компенсувати один одного. Так, при збільшенні обсягу замовлення зменшуються витрати на його виконання за рахунок економії транспортних та інших витрат, які пов'язані з ним. Крім того, продавці часто при більшому обсязі замовлення зменшують ціну за одиницю, або при певному обсязі замовлення зобов'язуються доставити його власним транспортом. Водночас збільшуються витрати пов'язані зі збереженням ресурсів. При зменшенні ж обсягу замовлення, навпаки, збільшуються витрати на річний обсяг ресурсів та зменшуються витрати на їх збереження.

Управління запасами - це набір інструментів, методів і стратегій для зберігання, відстеження, доставки та замовлення запасів або запасів. З цієї причини, надзвичайно важливо краще контролювати процес надходження та використання запасів, щоб звести до мінімуму втрати і максимізувати прибуток.

Оскільки на досліджуваному підприємстві управлінський облік не ведеться, у п.3.2 наведемо пропозиції щодо його практичного впровадження.

Висновки за розділом 2

Дослідження питань даного розділу дає змогу зробити такі висновки:

1. Процес організації та ведення фінансового обліку виробничих запасів на підприємствах, в т.ч. на досліджуваному, має включати три етапи: первинний облік, поточний облік та зведений облік. Підставою для ведення обліку є первинні документи, де слід приділяти особливу увагу їх належному оформленню. З метою вчасного надходження первинних документів до бухгалтерії нами запропоновано використання графіку документообігу.

2. Оподаткування виробничих запасів базується на нормах Податкового Кодексу України і в деяких суттєвих аспектах відрізняється від норм фінансового обліку.

3. Управлінський облік та звітність є одними з найважливіших елементів управління виробничими запасами на підприємстві. Організації даного процесу має включати особливості діяльності підприємства та потреби користувачів, що мають на меті використовувати інформацію в управлінських цілях.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ВІДНОВЛЕННЯ ІНЖЕНЕРНИХ СИСТЕМ»

3.1. Напрямки і заходи удосконалення фінансового обліку надходження та використання виробничих запасів на підприємстві ТОВ «Відновлення інженерних систем»

В умовах стрімкого розвитку ринкових відносин система фінансового обліку на підприємстві виступає об'єктом постійних змін та вдосконалень. Однією з найчутливіших та трудомістких складових фінансового обліку на підприємстві є система ведення бухгалтерського обліку виробничих запасів, яка в сучасних умовах господарювання потребує швидкого пристосування до ринкових змін.

Досліджуючи діяльність ТОВ «Відновлення інженерних систем» було виявлено ряд питань, які потребують уточнення та удосконалення.

1. Порядок відображення транспортно-заготівельних витрат при вибутті запасів. Так, для їх обліку на підприємстві передбачено окремий субрахунок, проте в Наказі про облікову політику не вказано за яким критерієм (вартісним чи кількісним) здійснюється розподіл таких витрат. Нами розроблено витяг з Наказу про облікову політику ТОВ «Відновлення інженерних систем» в частині транспортно-заготівельних витрат (дод. Л). Нижче наведемо приклад розрахунку ТЗВ на прикладі ТОВ «Відновлення інженерних систем».

Таблиця 3.1

Розподіл ТЗВ ТОВ «Відновлення інженерних систем» за жовтень 2018 року

Зміст	Вартість запасів, тис.грн	ТЗВ (окремий субрахунок)
1	2	3
1. Залишок на початок місяця	115	23
2. Надійшло за місяць	75	31
3. Вибуло за місяць (витрачено, реалізоване та інше вибуття)	125	35,5

Продовження табл.3.1

1	2	3
4. Залишок на кінець місяця (ряд.1+ряд.2–ряд.3)	65	18,5

Джерело: розроблено автором на основі бухгалтерських даних Компанії.

Виходячи з розрахунку, наведеного в Наказі про облікову політику розраховуємо:

$$\text{Середній \% ТЗВ} = \frac{23 + 31}{115 + 75} = 0,284.$$

$$\text{Сума ТЗВ для запасів, що вибули} = 0,284 \times 125 = 35,5 \text{ тис. грн}$$

2. Документування операцій щодо надходження та вибуття запасів. Типові форми первинних документів на підприємстві заповнюються досить поверхово – вказані не всі дані, що можуть бути внесені у первинні документи. На підприємстві слід використовувати первинні документи у повному їх обсязі, з метою надання якісної повної інформації користувачам. З метою структуризації первинних документів пропонуємо здійснювати розподіл по окремих файлах вхідних та вихідних первинних документів щодо виробничих запасів, для більшої деталізації – структуривання документів за датою. Ефективним засобом структуризації первинних документів на досліджуваному підприємстві стане система електронного документообігу, впровадження якої значно полегшить та пришвидшить роботу усіх підрозділів підприємства. Сьогодні на українському ринку програмного забезпечення представлено рядом систем електронного документообігу, таких як: АСКОД, Megapolis. Документообіг, OPTIMA-Workflow, el-Dok. В табл. 3.2. здійснено аналіз цих систем, за яким, на нашу думку, найбільш сприятливою для ТОВ «Відновлення інженерних систем» є система АСКОД. Дана система дає змогу підтримувати обмін інформацією та документами з системою електронної взаємодії центральних органів виконавчої влади, забезпечує можливість формування переліку публічної інформації для публікації на WEB-сайтах. Система має у своєму складі функціонал – АРМ Керівника, який надає можливість керівникам підприємства підписувати документи електронним цифровим підписом, здійснювати розгляд документів,

приймати рішення щодо їх виконання та здійснювати контроль за їх виконанням [53].

Таблиця 3.2

Порівняльний аналіз систем електронного документообігу

Група функціональних характеристик	Характеристика	Megapolis, Документообіг	ОРТА-WorkFlow	АСКОД	el-Dok
<i>Налаштування</i>	Підтримка операційних систем	1	1	1	1
	Користувальницькі налаштування	0	0	0,5	0,5
	Інтеграція з іншими ПЗ	0,5	1	1	0
<i>Надійність, безпека</i>	Контроль цілісності документів	1	0,5	1	0,5
	Підтримка електронного цифрового підпису	1	0,5	1	0,5
<i>Документування</i>	Реєстрація документів	1	1	1	1
	Накладання резолюцій	1	1	1	1
	Контроль виконання	1	1	1	1
	Маршрутизація документів	0	0,5	1	0,5
	Централізоване сховище документів	1	1	0	1
	Імпорт та експорт документів	0,5	1	0,5	1
<i>Додаткові можливості</i>	Пошук документів	1	1	1	1
	Автоматичне архівування документів	1	0,5	0,5	1
	Підтримка українського правопису	1	1	1	1
	Функції електронної пошти	1	1	1	1
Підсумок		12	12	12,5	12

Джерело: розроблено автором на основі [53].

3. Інструкції для працівників бухгалтерії. З метою уникнення помилок та неточностей при роботі з інформацією щодо надходження та витрачання виробничих запасів слід розробити детальні інструкції бухгалтерам з обліку матеріалів з описом термінів обробки інформації. Приклад такого графіку для ТОВ «Відновлення інженерних систем» наведено в табл. 3.3.

В цілому, облік виробничих запасів на ТОВ «Відновлення інженерних систем» є досить розвинутим і не потребує значних змін.

Таблиця 3.3

Індивідуальний графік роботи бухгалтера матеріального відділу

Назва робіт	Термін виконання
Приймання документів від завідувачів складом та виробничих підрозділів	Середа, п'ятниця з 15 до 17 год
Перевірка документів (нормативна, математична, логічна)	Понеділок, четвер з 9 до 16 год
Приймання матеріальних звітів про рух матеріалів, напівфабрикатів, сальдових відомостей	Кожного 10, 20, 30 числа з 9.00 до 16.00 год
Звірка матеріальних звітів з відомостями аналітичного обліку	6 і 7 числа з 9.00 до 16.00 год
Запис до реєстрів аналітичного обліку запасів	Кожного 3 і 4 числа

Джерело: розроблено автором.

3.2. Удосконалення управлінського обліку надходження та використання виробничих запасів

Оскільки на ТОВ «Відновлення інженерних систем» управлінський облік виробничих запасів не ведеться, нижче розглянемо алгоритм впровадження системи управлінського обліку та ключові аспекти його ведення на досліджуваному підприємстві.

При впровадженні ефективної системи управлінського обліку виробничих запасів важливо здійснити вибір автоматизованого інформаційного забезпечення. Програмне забезпечення з управлінського обліку виробничих запасів умовно можна поділити на 5 груп (дод. М). На нашу думку, найбільш ефективним є останній варіант – налаштування звичайної бухгалтерської програми під управлінський облік. Цей варіант не потребує високих затрат, проте дає змогу створити власну систему відповідно до сфери діяльності, особливостей ведення обліку тощо.

Рационально організована система управління запасами дає змогу:

- організувати облік належного рівня запасів;

- прогнозувати розміри споживання;
- установити розміри максимального та гарантійного, страхового рівня запасу;
- визначити точку замовлення, його оптимальний розмір та інтервал часу між замовленнями з урахуванням можливості затримки у постачанні [3].

Вищезазначені цілі досягаються при застосуванні наступних методичних прийомів управлінського обліку.

1. Метод ABC-аналізу. ABC-аналіз – один з варіантів математико-статистичних методів аналізу для дослідження частоти певних економічних явищ і фактів, що базується на законі Паретто. За допомогою цього методу здійснюється класифікація або розподіл існуючої сукупності відповідно до обраних критеріїв на три групи, але може бути виділено і більшу кількість груп. Така класифікація показує одночасно ранг і дозволяє виділити основні групи, особливо важливі для цілеспрямованих заходів управління і контролю. За результатами ABC-аналізу вся номенклатура виробничих запасів розподіляється на: – група А (70%-80%) – містить «постійні» або «ключові» види виробничих запасів, які вимагають щоденного обліку і контролю за рівнем залишку; – група В (10%-20%) – містить менш важливі види виробничих запасів, які вимагають проведення щомісячного контролю за рівнем залишку; – група С (1%-5%) – містить «разові» види виробничих запасів, які вимагають спрощеного контролю за рівнем залишку [19].

З метою класифікації запасів підприємства за методом ABC-аналізу було визначено:

- критерії класифікації, обсяги запасів згідно їх вартості у порядку спадання(класифікацію запасів здійснюємо за групами запасів відповідно до Плану рахунків);
- питому вагу обсягів кожного виду запасів в їх загальному обсязі;
- класифікаційні групи в класичному ABC-методі проводиться на основі закону Парето.

Так, в табл. 3.4 згруповано усі вищенаведені характеристики розподіл запасів ТОВ «Відновлення інженерних систем» за методом «ABC-аналізу».

Таблиця 3.4

Розподіл запасів ТОВ «Відновлення інженерних систем» за методом «ABC», 2014-2018 рр.

Вид запасу	Середньорічна вартість запасу, тис. грн.	Питома вага в загальному обсязі, %	Група
Виробничі запаси	1 032	76%	А
Товари	267	20%	В
Незавершене виробництво	48	4%	С
Готова продукція	4	0%	С
Всього	1 351	100%	-

Джерело: розроблено автором.

З табл. 3.4 видно, що перша група А становить 77 % вартості усіх запасів і до цієї групи належить виробничі запаси та готова продукція. Друга група В до якої належать товари і становить 20 % асортименту складає 20% загальної вартості. Група С становить 4% загальної вартості, до даної групи відноситься незавершене виробництво і становить 40 % асортименту.

2. Метод XYZ-аналізу. Даний метод, що дозволяє аналізувати й прогнозувати стабільність бізнес-процесів і бізнес-об'єктів. В межах даного методу здійснюється групування всіх видів виробничих запасів на 3 групи. Група Х – містить види виробничих запасів з постійним і стабільним виробничим споживанням (передбачуваність становить 90% і більше). Група Y – містить види виробничих запасів з визначеними тенденціями виробничим споживанням (передбачуваність становить не менше 75%). Група Z – містить види виробничих запасів з випадковим характером виробничим споживанням (передбачуваність становить менше 75%) [19].

Так, в табл. 3.5 згруповано усі вищенаведені характеристики розподілу запасів ТОВ «Відновлення інженерних систем» за методом «XYZ-аналізу». Слід відзначити, що метод «XYZ-аналізу» здійснюється із застосуванням груп запасів на основі вищерозрахованого методу «ABC-аналізу».

Таблиця 3.5

**Розподіл запасів ТОВ «Відновлення інженерних систем» за методом
«XYZ», 2014-2018 рр.**

Група запасу	X	Y	Z	Всього
A	270	381	381	1 032
B	127	100	40	267
C	3	19	30	52
Всього	400	500	451	1351

Джерело: розроблено автором.

Виходячи з вищенаведених розрахунків наведемо трактування кожної групи запасів при поєднанні методів «ABC-» та «XYZ-аналізу».

AX – висока прибутковість, регулярність закупівель (продажів), високий рівень прогнозованості;

AY – висока прибутковість, періодичність закупівель (продажів), середній рівень прогнозованості;

AZ – висока прибутковість, нерегулярність закупівель (продажів), низький рівень прогнозованості;

BX – середня прибутковість, регулярність закупівель (продажів), високий рівень прогнозованості;

BY – середня прибутковість, періодичність закупівель (продажів), середній рівень прогнозованості;

BZ – Середня прибутковість, нерегулярність закупівель (продажів), низький рівень прогнозованості;

CX – низька прибутковість, регулярність закупівель (продажів), високий рівень прогнозованості;

CY – низька прибутковість, періодичність закупівель (продажів), середній рівень прогнозованості;

CZ – низька прибутковість, нерегулярність закупівель (продажів), низький рівень прогнозованості.

3. Метод Just-in-time, JIT. Суть даного методу полягає у визначенні такого розміру замовлення, за якого сумарні витрати на оформлення замовлення та зберігання запасів будуть мінімальними [10]. Реалізація методу JIT дозволяє

визначити економічний розмір замовлення сировини і матеріалів, що забезпечує найоптимальнішу комбінацію витрат на їх закупівлю і зберігання [19].

Згідно з даними обліку досліджуваного підприємства вартість виконання одного замовлення становить 600 грн, річна потреба у цьому виді запасів становить 3000 штук, ціна одиниці – 650 грн, вартість зберігання на складі дорівнює 20 % від його ціни придбання. Знайдемо економічний розмір замовлення за таких умов.

Спочатку розрахуємо витрати на зберігання цього виду запасів за формулою (3.1):

$$EPЗ = \sqrt{\frac{2ДС}{Н}} \quad (3.1),$$

де EPЗ – економічний розмір замовлення, одиниць;

Д – щорічний попит на цей вид запасів, одиниць;

С – вартість розміщення та реалізація одного замовлення, грн.;

Н – витрати зберігання одиниці товару на місяць.

$$\text{Тобто, } EPЗ = \sqrt{\frac{2 \times 3000 \times 600}{650 \times 20\%}} = 166,41.$$

Щоб уникнути дефіциту виробничих запасів, слід заокруглити економічний розмір замовлення в більшу сторону, отже, він становитиме 167 одиниць. Отже, протягом року слід розмістити 18 (3000/167) замовлень.

Використання усіх трьох методів на підприємстві стає основою для: підвищення ефективності системи управління товарами і товарними запасами; підвищення частки високорентабельних товарів без порушення основних принципів асортиментної політики та виявлення пріоритетних товарів, тобто товарів, що приносять максимальний дохід і характеризуються стабільним споживанням.

Так, користувачів управлінської звітності слід розділяти на внутрішніх та зовнішніх. До внутрішніх користувачів включають: власника підприємства,

працівників, менеджерів, фінансових аналітиків; до зовнішніх: інвесторів, податкових служб, кредиторів, комерційних партнерів.

Побудова управлінської звітності на підприємстві залежить від структури цього підприємства, виду та масштабів діяльності, технології та організації виробництва, виду продукції (робіт, послуг), визначеної стратегії розвитку, політики управління [59]. Основні етапи побудови управлінської звітності висвітлено на рис. 3.1.

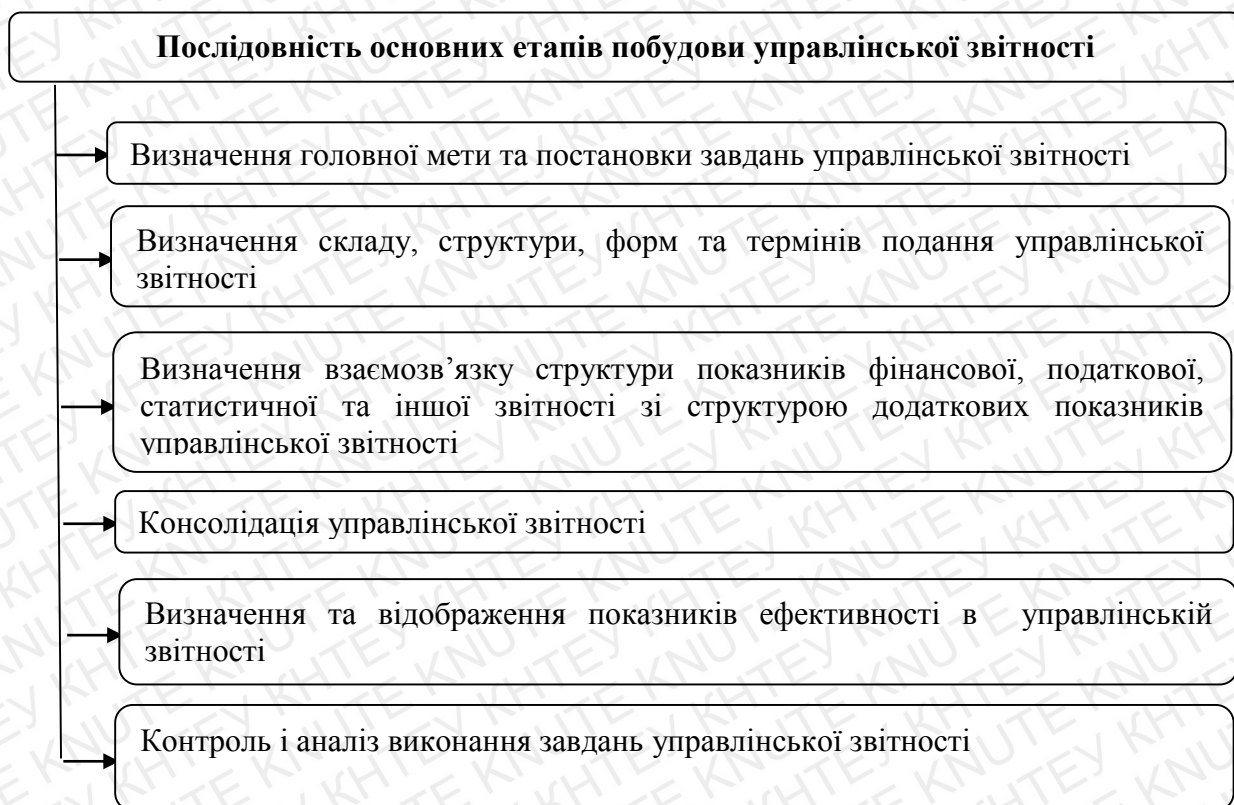

Рис. 3.1. Схема побудови управлінської звітності

Джерело: розроблено автором на основі [59].

З метою узагальнення управлінської інформації щодо руху виробничих запасів на підприємстві може бути складена низка звітів за операційними процесами підприємства:

- 1) постачання – Звіт про запаси сировини, Звіт про розмір та якість сировини;
- 2) виробництво – Звіт про виробничі потужності, Звіт про рівень резервних запасів, Звіт про витрати виробництва;

3) збут – Звіт про запаси готової продукції, Звіт про продаж тощо.

Приклади деяких з вищезазначених звітів наведено в дод. Н.

Управлінський облік виробничих запасів відкриває нові можливості для підприємств, адже забезпечує керівництво важливою ключовою інформацією. В даному питанні нами запропоновано впровадження управлінського обліку на ТОВ «Відновлення інженерних систем», що значно підвищить рівень діяльності підприємства.

Висновки за розділом 3

Питання вдосконалення обліку виробничих запасів є актуальними для підприємств. Нами встановлено, що для ефективної роботи підприємства слід здійснювати:

- чітку організацію облікових процедур щодо руху запасів;
- розробку якісного Наказу про облікову політику в частині обліку виробничих запасів та конкретних інструкцій для бухгалтерії;
- впровадження системи управлінського обліку та звітності з метою отримання інформації щодо управління виробничими запасами;
- застосування системи електронного документообігу з метою покращення процесу документування.

ВИСНОВКИ

Дослідження теоретичних та практичних питань з обліку та оподаткування операцій з надходження та використання виробничих запасів підприємства дозволило зробити наступні висновки.

1. Виробничі запаси відіграють важливу роль у виробничі процесі підприємства, адже завдяки їм відбувається виготовлення продукції, яка надалі реалізується та приносить підприємству прибуток.

2. Важливою умовою обліку виробничих запасів є розробка економічно обгрунтованої класифікації запасів. Більшість економістів надають класифікації запасів визначального значення та вважають вихідним моментом побудови обліку запасів, умовою раціональної організації складського господарства та аналітичного обліку.

3. Правильне ведення бухгалтерського обліку та оподаткування виробничих запасів неможливе без застосування нормативно-правової бази. Основними нормативно-правовими документами з питань бухгалтерського обліку та оподаткування виробничих запасів є Конституція України, Податковик Кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(С)БО 9 «Запаси», МСБО 2 «Запаси», Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів №2. Всі теоретичні складові облікового процесу виробничих запасів знаходять відображення у нормативно-правовій базі; з практичного боку питання обліку та оподаткування виробничих запасів висвітлено у ряді наукових робіт сучасних вчених.

4. Об'єктом дослідження дипломної роботи є ТОВ «Відновлення інженерних систем», предметом діяльності якого є діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах. В ході економічного аналізу діяльності підприємства встановлено, що воно є прибутковим та має низку техніко-економічних показників, що відповідають нормативам.

5. Фінансовий облік виробничих запасів передбачає ведення трьох видів

обліку: первинного, поточного та зведеного. Однією з важливих умов надходження виробничих запасів є правильне документальне забезпечення. Це потребує надійної системи документообігу пов'язаного з оприбуткуванням цінностей.

6. При дослідженні облікового процесу ТОВ «Відновлення інженерних систем» було виявлено ряд недоліків, усунення яких значно б покращило роботу бухгалтерії та підприємства в цілому. До таких недоліків відносимо:

- відсутність планування роботи облікового персоналу;
- нерегульований процес документообігу;
- недосконалий Наказ про облікову політику в частині ТЗВ;
- невикористання управлінського обліку та звітності.

З метою вирішення вищенаведених проблем нами розроблено наступні пропозиції:

- індивідуальний графік роботи для працівників бухгалтерії, що значно впорядкує їх робочий день та збільшить ефективність виконання завдань (наведено в розділі 3 даної роботи);
- графік документообігу, який наведено в дод К. Також для чіткого регулювання документування облікових операцій пропонуємо впровадження системи електронного документообігу АСКОД;
- з метою удосконалення облікового процесу в роботі розроблено витяг з Наказу про облікову політику в частині ТЗВ, який розкриває порядок розподілу ТЗВ на досліджуваному підприємстві;
- запропоновано схему впровадження управлінського обліку та управлінської звітності з метою оптимізації використання виробничих запасів та надання управлінської інформації внутрішнім користувачам для задоволення їх потреб.

Ці недоліки є несуттєвими та не несуть загрози господарській діяльності ТОВ «Відновлення інженерних систем». Проте ряд рекомендацій, наведених нами в роботі, значно покращить обліковий процес та в майбутньому стане запорукою розширення бізнесу та зростання прибутку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бегун С. Особливості визнання та оцінки виробничих запасів/ С. Бегун // Економіка Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2015. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2015_3_15
2. Бондаренко Н. М., Ярьсько А. М. Сутність та класифікація виробничих запасів у підприємстві // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. економічних наук. 2014. № 4. С. 273-281. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vcndtue_2014_4_4
3. Васюк Н. В. Методологія організації управлінського обліку на підприємстві // Економічні дослідження. 2013. № 1. с. 40-45. - URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vs>
4. Ворхлік Р.Р. Облік і контроль виробничих запасів та аналіз ефективності їх використання на підприємстві // Innovative views of young scientists. 2018. URL: <https://www.sworld.com.ua/konferm3/245.pdf>
5. Гамова О.В., Козачок І.А., Ашифіна Т.Ю. Удосконалення обліку виробничих запасів та фінансового стану ТОВ «БЗ ЗБВ» // Інвестиції: практика та досвід. 2018. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2018/8.pdf
6. Гапоненко Ю.О. Виробничі запаси підприємства в управлінському обліку Ю.О. Гапоненко // Збірник наукових статей магістрів КНТЕУ – Київ: КНТЕУ, 2019
7. Горбачова О.М., Олійник І.М. Шляхи вдосконалення обліку запасів // Проблеми економіки. підходу в економіці. 2016. №1 (55). с.102-107. – URL: http://psae-jrnl.nauk.uh.edu.ua/2016_ukr/18.pdf
8. Господарський кодекс України: від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
9. Гукалюк А.Ф., Кацьма В.І. Логістичне управління запасами як складова логістики підприємства // Економічний аналіз: зб.наук.праць. ТНЕУ. 2017. №2. С. 10-15. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1296/1096>
10. Давидюк Т. В., Севчук Є. С. Сучасний підхід до управлінського обліку в вітчизняних підприємствах // Інноваційно-інвестиційне забезпечення економічного розвитку України : кол. монографія / ред. О. В. Манойленко. – Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2017. Розд. 1. С. 55-62. – URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press>

11. Державна служба статистики. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
12. Дмитренко А. В., Балабась І. В. Економічна сутність поняття виробничі запаси в регіоні. 2016. № 2. С. 149-152.– URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/e_conrig_2016_2_2
13. Дмитренко А.В., Лебедик Г.В., Яценко В.В. Роль управлінського обліку впровадження на підприємствах // Економіка і суспільство. 2017. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/225.pdf
14. Єгорова Ю. Податковий облік товарів та виробничих запасів // Дебет-Кредит. 2016. URL: <https://online.dtkk.ua/Book/%C2%AB%D0%94%D0%9A%C2%BB%20%E2%84%96>
15. Завадський Й.С. Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Кондор, 2006. – 356 с.
16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. Наказом М-ва фінансів України від 30.11.1999 № 291. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
17. Карпенко О. В. Управлінський облік : навч. Посіб. [Текст] / О. В. Карпенко, Д. В. Карпенко. – Київ: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
18. Коваль Н. І. Сутність виробничих запасів як економічної категорії: облікові аспекти // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 7. С. 105. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efma_pnp_2017_7_11
19. Колос І., Гудименко О. Інтеграція методів стратегічного управлінського обліку та запасів: науково-методичні і прикладні аспекти // Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 48. – URL: http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/25_920/1/Kolos-2016_48.pdf
20. Кононенко В. А., Цупаленко Ж. П. Облік виробничих запасів: сучасний стан та перспективи вдосконалення // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2016. Вип. 16(1). С. 1-10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_16%281%29_38
21. Кононова О.Є. Організація бухгалтерського обліку: навч. посібник.– Дніпро: Дніпровакція. 2016. – URL: <http://ppublishing.org/upload/iblock/ac7/Кононова-2.pdf>

35. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
36. Норд Г. Л., Белікова В. В. Особливості класифікації виробничих запасів підприємств будівельних виробів з пластмаси // Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 10.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_10_29
37. Образцова К.В., А.В. Шульга. Системи та моделі управління запасами підприємств: <http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/3548/1/14.pdf>
38. Петришина Н. С., Голод Т. А. Удосконалення організації обліку товарно-матеріальних запасів в умовах автоматизації // Наука й економіка. 2016. Вип. 1.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nie_2016_1_4
39. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 № 2755-VI.
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
40. Подмешальська Ю.В., Зайберт Є.К. Облік виробничих запасів // Ефективна економіка.
URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6273>
41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. Наказом М-ва фінансів України від 31.12.1999 № 318. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
42. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт підприємства»: затв. Наказом Мінфіну України від 25.02.2000.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>
43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. Наказом М-ва фінансів України від 20.10.1999 № 246. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
44. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: затв. Мінфіну України від 24.05.1995 № 88. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0088-95>
45. Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань: затв. наказом Мінфіну України від 10.02.1999 № 879. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
46. Пономаренко О. Г., Жайворонок Я.В. Виробничі запаси у системі облікових категорій: проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-організаційному аспекті

- управління підприємством»: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 2018. С. 54-57.– URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/614>
47. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) цінностей: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/116-96-п>
48. Порядок проведення дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей: зареєстровано в Міністерстві Юстиції України від 15.06.1993 № 69. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116-96-п>
49. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 19.09.1996 № 101/96-ВР. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
50. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів: наказ Міністерства статистики України від 22 червня 1996. – URL: <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/116-96-п>
51. Проскура К. Облікова політика підприємства // Вісник «Офіційно про податки». – URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100006669-oblikova-politika -pidpr>
52. Реслер М.В. Системний підхід у поєднанні облікового і аналітичного процесів у підприємстві // Збірник праць Міжнародної онлайн-конференції МДУ . – URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100006669-oblikova-politika -pidpr>
53. Ситник І. П., Мельниченко А.І. Система електронного документообігу в електронному підприємстві // Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2015. №4. с. 43-48. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/4_2015ua/43.pdf
54. Тесля Г. Проблеми управлінського обліку запасів. Економічний аналіз. 2010. № 1. С. 1-10.
55. Чуприна Л. В., Намазова В. М. Роль управління запасами у підвищенні ефективності підприємства // Молодий вчений. 2017. № 4. С. 184-188. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_4_184
56. Шарманська В. М., Новицький П. В. Облік виробничих запасів за П(С)БО та М(С)БО: характеристика // Молодий вчений. 2018. № 1(1). С. 132-136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1%281%29_132
57. Шум М. А., Гулько К. С. Особливості обліку та аналізу виробничих запасів в Україні в сучасних умовах // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. 15(1). С. 39-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_15%282%29_39

58. Шура Н.О., Шатило М.В. Вплив організації обліку виробничих запасів на прийняті рішення у контексті переходу до міжнародних стандартів // Інвестиції: практика та аналіз. 2015. № 7. – URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2015/18.pdf
59. Ясінська А. І., Демків Н. І. Методика формування управлінської звітності підприємств. Львів: Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Менеджмент та економіка України: етапи становлення і проблеми розвитку: збірник наукових праць. — Львів: Львівської політехніки, 2017. № 862. С. 305-312. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/41590/2/2017n862_Yasinska_A_I-Methods_of_formation_of_management_reporting_of Enterprises.pdf
60. Юркова І. Економічна сутність виробничих запасів та напрямки їх дослідження та аналізу. 2012. Т. 11(4). с. 301-304. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2012_11%204_301-304.pdf
61. Ющенко Н.М. Удосконалення організації обліку виробничих запасів в підприємстві. Облік, аналіз і контроль в умовах сучасних концепцій управління економічною діяльністю підприємства: зб. наук. пр. / ЖНАЕУ. 2017. Т. IV, ч. II. С. 10-15. URL: <http://ir.znau.edu.ua/handle/123456789/7685>
62. Янчук В.І., Кипоренко О.В. Сучасні проблеми та напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємстві // Збірник наукових праць ВНАУ. №3 (69). С. 10-15. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=ENfvUPoAAAAJ&hl=uk>
63. Яременко Л.М. Облік виробничих запасів в Україні – проблеми ведення та шляхи їх подолання. МНПК 2012 року — Переяслав-Хмельницький, 2012. С. 10-15. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/oblik-virobnichih-zapasiv-v-ukrayini-problemi-vedenja-i-shlihi-ih-podolannya>

ДОДАТКИ

Додаток А

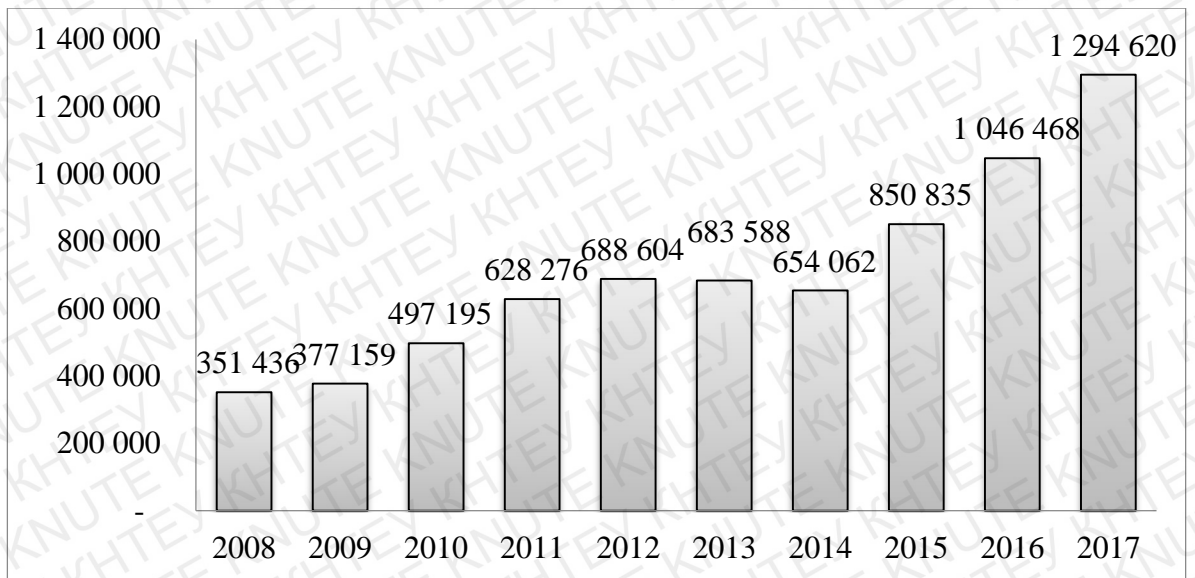

Рис.А.1. Динаміка запасів в цілому по підприємствах України, 2008-2017 рр.,
млн.грн

Джерело: розроблено автором на основі [11].

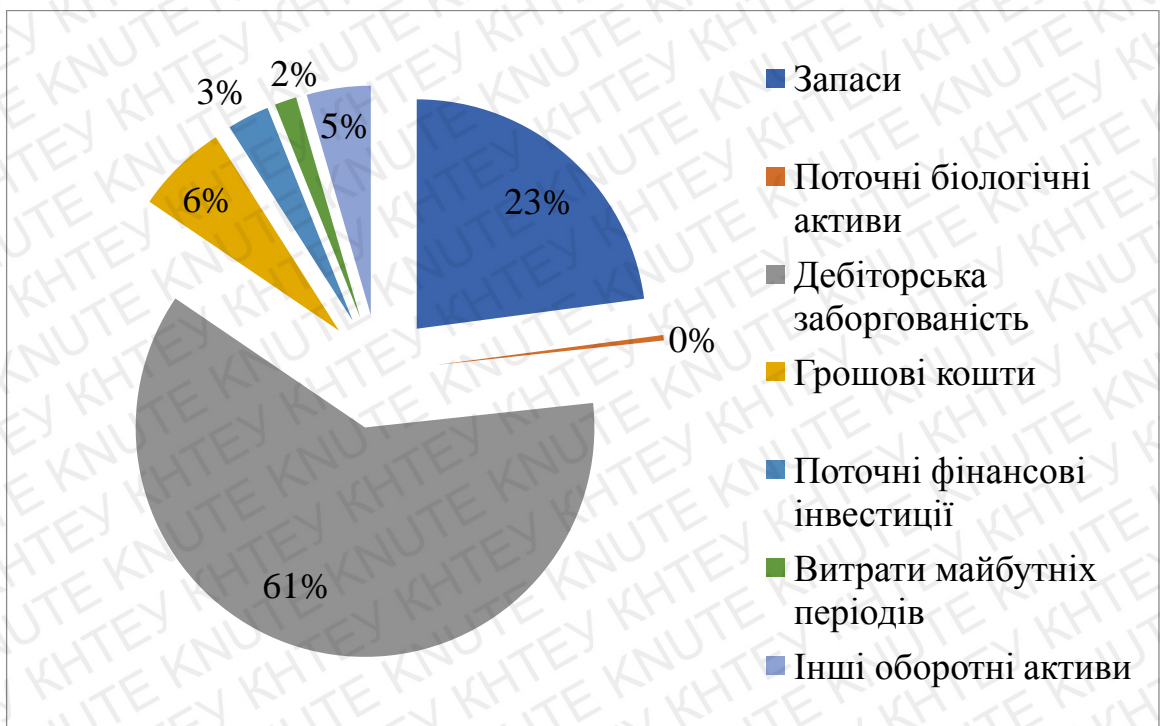

Рис.А.2. Частка запасів у оборотних активах по підприємствах України, 2017 р.

Джерело: розроблено автором на основі [11].

Додаток Б

Тракткування поняття «виробничі запаси» в науковій літературі

№ п/п	Автор	Визначення
-------	-------	------------

1	2	3
1.	П.І. Багрій[2]	виробничі запаси – це засоби виробництва, що надійшли до споживачів (на підприємство, будову) та ще не використовуються у процесі виробництва
2.	В.М. Бойко [12]	виробничі запаси – це засоби виробництва, які ще не використані у виробничому процесі
3.	А.С. Бородкін, П.С. Безруких [12]	виробничі запаси – це матеріальні ресурси, які повністю переносять свою вартість на собівартість продукції, тобто споживаються
4.	Ф.Ф. Бутинець [2]	виробничі запаси – активи, які використовуються для подальшого продажу, використання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також управління підприємством
5.	М. В. Дубініна [12]	виробничі запаси – це матеріальні цінності, що знаходяться на складі підприємств виробничої сфери і призначені для подальшого використання
6.	А.В. Дмитренко, І.В. Балабась [12]	виробничі запаси – це сукупність предметів праці, які знаходяться на підприємстві у вигляді складських запасів основних та допоміжних матеріалів, а також палива, запасних частин, зворотних відходів, тари та інших матеріалів, які призначені для використання як у виробничому процесі, так і для будь-яких інших потреб підприємства за умови їх повного споживання в одному операційному циклі
7.	Н.І. Коваль [18]	виробничі запаси – це придбані або самостійно виготовлені запаси, що підлягають подальшій переробці на підприємстві або утримуються для іншого споживання у ході нормального операційного циклу і характеризуються речовою формою, макроекономічним змістом, мікроекономічним призначенням та наявністю облікової складової
8.	М.В. Кужельний [12]	виробничі запаси – мінімальний запас предметів праці, необхідний для виробничого процесу
9.	В.В. Кузьома [24]	виробничі запаси – це придбані або самостійно виготовлені вироби, які підлягають подальшій переробці на підприємстві
10.	М.С. Пушкар [2]	виробничі запаси – запаси засобів виробництва, які знаходяться на складах суб'єкта господарювання і необхідні для забезпечення безперервного виробничого процесу, причому це лише ті предмети праці, які ще не задіяні у

1	2	3
		процесі виробництва і зберігають свою натурально-речову форму
11.	Л. В. Титенко [46]	виробничі запаси – це частина матеріальних ресурсів підприємства, які представляють собою сукупність предметів праці, які знаходяться на підприємстві у вигляді сировини, матеріалів, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих, палива, тари і тарних матеріалів, будівельних матеріалів, запасних частин та інших матеріалів, що складають матеріальну основу продукції підприємства, надають їй необхідних якостей, приймають участь у виробництві протягом одного виробничого циклу і повністю переносять свою вартість на вартість готової продукції
12.	Чебанова Н.В., Василенко Ю.А. [5]	Виробничі запаси – матеріальні ресурси (засоби виробництва, предмети споживання, інші цінності), необхідні для забезпечення розширеного відтворення, обслуговування сфери нематеріального виробництва та задоволення потреб населення, які зберігаються на складах або в інших місцях з метою їх подальшого використання

Склад первісної вартості запасів за джерелами надходження

Джерело надходження	Склад витрат
Придбані за плату	Собівартість запасів, що складається з фактичних витрат: <ul style="list-style-type: none"> - суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків; - суми ввізного мита; - суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству; - транспортно-заготівельні витрати; - інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях.
Виготовлені власними силами	Виробнича собівартість, яка визначається за П(С)БО 16 «Витрати»
Внески до статутного капіталу	Погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених пунктом 9 П(С)БО 9
Одержані безоплатно	Справедлива вартість з урахуванням витрат, передбачених пунктом 9 П(С)БО 9
Придбані в результаті обміну на подібні запаси	Балансова вартість переданих запасів. Якщо балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливу вартість, то первісною вартістю отриманих запасів є їх справедлива вартість. Різниця між балансовою і справедливою вартістю переданих запасів включається до складу витрат звітного періоду
Придбані в результаті обміну на неподібні запаси	Справедлива вартість отриманих запасів

Джерело: розроблено автором на основі [43].

Характеристика чинної нормативно-правової бази з обліку та оподаткування виробничих запасів

№	Нормативний документ	Питання, що розкривають окремі аспекти теми роботи
1	2	3
1.	Конституція України [22]	Є основним законом держави та має найвищу юридичну силу. Головним об'єктом конституційного регулювання є відносини між громадянином, державою і суспільством. Конституція України являє собою сукупність фундаментальних, юридично незаперечних норм, які поширюються на всі сфери діяльності суспільства, в т.ч. бухгалтерський облік
2.	Податковий кодекс України [39]	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні тощо. В частині виробничих запасів ПКУ розкриває особливості обліку ПДВ при їх придбанні. Розкривається склад собівартості запасів при їх реалізації
3.	Господарський кодекс України [8]	Встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності
4.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [49]	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Законом передбачено порядок оформлення первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку тощо
5.	МСБО 2 «Запаси» [33]	Визначає підхід до обліку запасів (визначення суми собівартості, яка повинна визнаватись як актив). Надає рекомендації щодо визначення собівартості та подальшого визнання витрат, включаючи будь-яке часткове списання до чистої вартості реалізації
6.	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [35]	Наведено мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів
7.	П(С)БО 9 «Запаси» [43]	Визначає методологічні засади формування в обліку інформації про запаси і розкриття інформації в фінансовій звітності. Висвітлено методичні підходи до оцінки запасів та особливості обліку запасів установами

Продовження дод. Г

1	2	3
8.	П(С)БО 16 «Витрати» [41]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності. Наведено склад виробничої собівартості
9.	Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку» [16]	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб. Для обліку виробничих запасів передбачено рахунок 20 «Виробничі запаси» та субрахунки до нього
10.	Наказ Міністерства статистики «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів» [50]	Визначає перелік та форми типових первинних документів, які можуть використовуватися підприємствами при обліку виробничих запасів, а також зазначає порядок їх заповнення з урахуванням обов'язкових реквізитів
11.	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [44]	Встановлює порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами
12.	Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань [45]	Визначає порядок проведення інвентаризації виробничих запасів та оформлення її результатів
13.	Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей [47]	Визначає механізм визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, в тому числі виробничих запасів
14.	Порядок проведення дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей [48]	Регулює порядок проведення дооцінки залишків матеріальних цінностей
15.	Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку [30]	Надає методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку для відображення та систематизації інформації про виробничі запаси. Мають на меті узагальнення у регістрах бухгалтерського обліку методом подвійного запису інформації про наявність і рух виробничих запасів
16.	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів [29]	Відображає порядок застосування П(С)БО 9 «Запаси» на практиці
17.	Методичні рекомендації щодо	Висвітлено питання розкриття інформації за

Закінчення дод. Г

1	2	3
	заповнення форм фінансової звітності [31]	статтями балансу (звіту про фінансовий стан) , звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал
18.	Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [32]	Розкриває ключові елементи та порядок формування облікової політики підприємств, організацій та інших юридичних осіб

Порівняльний аналіз П(С)БО 9 та МСБО 2

П(С)БО 9	МСБО 2
1	2
Визначення сутності запасів	
<p>Запаси – це активи, які:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності. 2. Перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва. 3. Утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою. 	<p>Запаси – це активи, які:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу 2. Перебувають у процесі виробництва для такого продажу або існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг
Класифікація запасів	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Сировина, комплектуючі вироби тощо 2. Незавершене виробництво 3. Готова продукція 4. Товари 5. Малоцінні та швидкозношувані предмети 6. Поточні біологічні активи та сільськогосподарська продукція 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні та допоміжні матеріали 2. Незавершене виробництво 3. Готова продукція 4. Товари
Оцінка запасів	
<ol style="list-style-type: none"> 1. При надходженні: оцінка виробничих запасів залежить від шляхів надходження їх на підприємство. 2. При вибутті: метод ідентифікованої собівартості, метод середньозваженої собівартості, метод нормативних затрат, метод ціни продажу, метод ФІФО. 3. На дату балансу: за первісною вартістю або чистою вартістю реалізації 	<ol style="list-style-type: none"> 1. При надходженні: собівартість завжди формується з таких витрат: <ol style="list-style-type: none"> 1) витрати на придбання: ціна придбання; мита та інші податки; витрати на транспортування; вартість робіт з навантаження та розвантаження й інших витрат; 2) витрати на переробку: витрати, безпосередньо пов'язані з виробництвом; 3) інші витрати, якщо вони відбулися при доставці до їх теперішнього місця розпакування та приведення до теперішнього стану 2. При вибутті: формула ідентифікованої собівартості, формула ФІФО, формула середньозваженої собівартості. 3. На дату балансу: за чистою реалізаційною вартістю

1	2
Розкриття інформації у фінансовій звітності	
<p>Слід розкривати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи оцінки запасів. 2. Балансову (облікову) вартість запасів у розрізі окремих класифікаційних груп. 3. Балансову (облікову) вартість запасів, які відображені за чистою вартістю реалізації. 4. Балансову (облікову) вартість запасів, переданих у переробку, на комісію, в заставу. 5. Суму збільшення чистої вартості реалізації, за якою проведена оцінка запасів відповідно до пункту 28 цього Положення (стандарту) 	<p>Слід розкривати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Облікові політики, прийняті для оцінки запасів, включаючи використані формули собівартості. 2. Загальну балансову вартість запасів та балансову вартість згідно з класифікаціями, прийнятими для суб'єкта господарювання. 3. Балансову вартість запасів, відображених за чистою вартістю реалізації мінус витрати на продаж. 4. Суму запасів, визнаних як витрати протягом періоду. 5. Суму будь-якого часткового списання запасів, визнану як витрати протягом періоду. 6. Суму будь-якого сторнування будь-якого часткового списання, визнану як зменшення суми запасів. 7. Обставини або події, що спричинили сторнування часткового списання запасів. 8. Балансову вартість запасів, переданих під заставу для гарантії зобов'язань.

Джерело: розроблено автором на основі [33, 43, 56].

Огляд спеціальної літератури з обліку, контролю та аналізу виробничих запасів

№ п/п	Джерело	Проблемні питання, що розкрито в статті та стосуються окремих аспектів теми курсової роботи
1	2	3
1.	Бегун С. Особливості визнання та оцінки виробничих запасів [1]	Досліджено різноманітні підходи до особливостей визнання виробничих запасів на підприємствах. Проаналізовано основні способи формування оцінки запасів, їх вартості. Розглянуто наявні методики оцінки вибуття запасів, особливості відображення їх в обліку, їхні переваги та недоліки
2.	Бондаренко Н. М., Яресько А.М. Сутність та класифікація виробничих запасів на підприємстві [2]	Розкрито сутність поняття «виробничі запаси» у нормативних документах. Представлено критичний огляд наявних підходів до їх визначення у фаховій літературі, що дало можливість уточнити сутність цієї обліково-економічної категорії. Досліджено та узагальнено погляди вчених щодо класифікаційних ознак виробничих запасів
3.	Васюк Н. В. Методологія організації управлінського обліку на підприємстві [3]	Розглянуто та визначено необхідність застосування управлінського обліку, запропоновано шляхи ефективного його впровадження на підприємствах різних форм власності. Наведено ефективні засоби автоматизації управлінського обліку та обґрунтовано структуру управлінських звітів
4.	Ворхлік Р.Р. Облік і контроль виробничих запасів та аналіз ефективності їх використання на підприємстві [4]	Досліджено сутність виробничих запасів підприємства; обґрунтовано особливості обліку та контролю за формуванням та зміною виробничих запасів; визначено методологічні аспекти проведення аналізу ефективності використання виробничих запасів на підприємстві. Досліджено сучасні проблеми ведення обліку виробничих запасів та запропоновано шляхи їх усунення.
5.	Гамова О.В., Козачок І.А., Ашифіна Т.Ю. Удосконалення обліку виробничих запасів та оцінка фінансового стану ТОВ «БЗ ЗБВ» [5]	Узагальнено підходи до визначення сутності виробничих запасів. Вивчено методичні підходи щодо обліку виробничих запасів та оцінки фінансового стану підприємства, запропоновані напрями його вдосконалення
6.	Горбачова О.М., Олійник І.М. Шляхи вдосконалення обліку запасів [7]	Розкрито основні критичні питання організації облікового процесу та визначено шляхи удосконалення організації обліку запасів на підприємстві
7.	Гукалюк А.Ф., Кацьма В.І. Логістичне управління	Розглянуто проблему логістичного управління запасами підприємства. Проаналізовано причини, які

1	2	3
	запасами як складова логістичного управління підприємством [9]	зумовлюють упровадження нових методів управління для ефективної діяльності підприємства. Визначено та розкрито суть основних систем логістичного управління запасами. Зроблено висновок про необхідність застосування логістичного управління запасами для забезпечення талодсягнення оптимальності між задоволенням виробничих потреб у сировині
8.	Давидюк Т. В. Сучасний підхід до управлінського обліку виробничих запасів вітчизняних підприємств [10]	В статті здійснено аналіз основних прийомів і процедур, що використовує управлінський облік для управління запасами. Також було виявлено як можна скористатись цими процедурами під час розроблення логістичної концепції управління запасами на підприємстві
9.	Дмитренко А. В., Балабась І.В. Економічна сутність поняття виробничі запаси [12]	Здійснено аналіз існуючих підходів до розкриття проблемного питання стосовно терміна «виробничі запаси», що надасть можливість поглибити і розкрити його суть
10.	Дмитренко А.В. Роль управлінського обліку та проблеми його впровадження на підприємствах [13]	У статті проаналізовано роль управлінського обліку в системі управління підприємством. Встановлено, що управлінський облік є ефективним інструментом управління, тому що створює конкурентні переваги в ринковому середовищі. Виділено основні принципи побудови системи управлінського обліку на підприємстві, обґрунтовано її важливість для забезпечення ефективного функціонування.
11.	Єгорова Ю. Податковий облік товарів та виробничих запасів [14]	Розглянуто податковий облік запасів, а також відображення операцій із запасами у податковій звітності. Здійснено порівняння правила обліку запасів відповідно до норм ПКУ з правилами бухгалтерського обліку, що можуть встановлюватися обліковою політикою платника податків та законодавством.
12.	Коваль Н. І. Сутність виробничих запасів як економічної категорії: обліковий та управлінські аспекти [18]	Розкрито місце виробничих запасів у складі матеріальних ресурсів, розглянуто порядок організації аналітичного обліку запасів, здійснено акцент на оформленні первинних документів щодо виробничих запасів
13.	Кононенко В. А., Цупаленко Ж.П. Облік виробничих запасів: сучасний стан та напрямки вдосконалення [20]	Розглянуто важливість оптимальної кількості запасів для підприємства. Досліджено сучасний стан обліку господарських операцій, пов'язаних з організацією та здійсненням обліку виробничих запасів на підприємствах, і запропоновано напрями їх

	удосконалення. Проаналізовано основні проблеми, пов'язані з організацією та веденням обліку виробничих запасів на підприємствах, та запропоновано напрямки їх
--	---

Продовження дод. Е

1	2	3
		удосконалення
14.	Кудлаєва Н. В., Меделєєва А.С. Оцінка та визнання виробничих запасів у системі вартісно-орієнтованого управління підприємством [23]	Розглянуто економічний зміст виробничих запасів, критерії їх визнання, особливості оцінки при надходженні, вибутті та на дату балансу. Проаналізовано вплив оцінки виробничих запасів при здійсненні вартісно-орієнтованого управління ними
15.	Кузьома В. В. Теоретичні аспекти удосконалення організації обліку виробничих запасів [24]	Наголошено на необхідності визначення теоретичних аспектів удосконалення організації обліку виробничих запасів на підприємстві. Проаналізовано фактори організації раціонального обліку виробничих запасів
16.	Куць Т. В. Методи оцінки виробничих запасів підприємства [25]	Досліджено теоретичні підходи до трактування економічної сутності виробничих запасів підприємства. Узагальнено ознаки запасів. Висвітлено загальні підходи до оцінки запасів. Проаналізовано переваги та недоліки представлених методів оцінки виробничих запасів підприємства
17.	Лищенко О.Г., Сердюк Є.М. Управління виробничими запасами: обліково-аналітичне забезпечення [26]	Проведено дослідження особливостей обліково-аналітичного забезпечення в управлінні промисловими підприємствами, зокрема, в управлінні виробничими запасами. Наведені негативні чинники, які суттєво знижують ефективність управлінської діяльності
18.	Малютяк С. Облік запасів: деякі нюанси застосування П(С)БО та МСБО [28]	Визначено загальну класифікація запасів за МСБО 2, проведено аналіз міжнародних та національних стандартів щодо формування вартості запасів при їх оцінці, а також охарактеризовано питання, які створюють
19.	Петришина Н.С., Голод Т.А. Удосконалення організації обліку товарно-матеріальних цінностей в умовах автоматизації [38]	Досліджено організацію обліку товарно-матеріальних цінностей. Запропоновано методику ведення аналітичного обліку матеріальних запасів в умовах автоматизації, що дозволяє підвищити контроль їх руху за об'єктами і центрами відповідальності. Проаналізовано, що основним шляхом досягнення поставленої мети являється прискорення науково-технічного прогресу і на цій основі впроваджено автоматизацію обліку товарно-матеріальних цінностей
20.	Подмешальська Ю.В., Зайберт Є.К. Облік виробничих запасів [40]	Узагальнено особливості обліку виробничих запасів. Визначено, що ідентифікація виробничих запасів у складі активів при надходженні на підприємство є початковою

		ланкою їх облікового процесу. В роботі узагальнено документальне оформлення господарських операцій щодо придбання виробничих запасів у
--	--	--

Продовження дод. Е

1	2	3
		постачальника на умовах попередньої оплати
21.	Пономаренко О. Г. Виробничі запаси у системі облікових категорій [46]	Проаналізовано погляди науковців щодо визначення сутності «виробничі запаси». Запропоноване власне визначення поняття
22.	Тесля Г. Проблеми управлінського обліку запасів [54]	У статті розглянута антивитратна концепція використання матеріальних ресурсів. Досліджено проблему створення і підтримки на необхідному рівні норм витрат
23.	Чуприна Л. В., Намазова В.М. Роль управління запасами у підвищенні ефективності управління підприємством [55]	Визначено економічне значення впровадження оперативної системи управління запасами та її вплив на загальну діяльність підприємства. Розглянуто основні позитивні та негативні наслідки наявності запасів на підприємстві. Обґрунтовано необхідність реалізації логістичного підходу до управління запасами з метою підвищення ефективності господарювання промислових підприємств
24.	Шарманська В. М., Новицький П.В. Облік виробничих запасів заП(С)БО та МСБО: порівняльна характеристика [56]	Досліджено особливості обліку виробничих запасів за вітчизняними та міжнародними стандартами. Проведено порівняльну характеристику між веденням обліку виробничих запасів за П(С)БО 9 та МСБО 2. Здійснено порівняння методів визначення собівартості продукції за національними та міжнародними стандартами
25.	Шум М.А., Гулько К.С. Особливості обліку та аналізу виробничих запасів на підприємствах України в сучасних умовах [57]	Визначено проблеми щодо процесу обліку та аналізу виробничих запасів на підприємстві, які потребують негайного вирішення. Проаналізовано особливості обліку запасів за МСФЗ, ураховуючи актуальність їх використання в процесі інтеграційних перетворень в Україні. Запропоновано напрями поліпшення процесу обліку та аналізу виробничих запасів на підприємствах України в сучасних умовах.
26.	Шура Н.О., Шатило М.В. Вплив організації обліку виробничих запасів на прийняття управлінських рішень у контексті переходу до міжнародних стандартів [58]	Наголошено, що існує ряд проблем стосовно підвищення ефективності прийняття рішень у контексті виробничих запасів. Встановлено взаємозв'язок між ефективністю організації обліку запасів та ефективністю прийняття рішень по управлінню запасами. Наведено порівняння національних та міжнародних стандартів обліку, що лежать в основі організації обліку запасів. Сформовано механізм підвищення ефективності прийняття рішень із виділенням ключових елементів

27.	Юркова І. Економічна сутність виробничих запасів та напрямки їх	У статті розглянуто і узагальнено погляди вітчизняних і зарубіжних вчених щодо економічної сутності таких категорій, як «виробничі ресурси», «матеріальні ресурси»,
-----	---	---

Закінчення дод. Е

1	2	3
	дослідження [60]	«запаси» і «виробничі запаси». Поняття «запаси» і «виробничі запаси» розмежовано з позицій бухгалтерського і економічного підходів
28.	Ющенко Н.М, Удосконалення організації обліку виробничих запасів в підприємствах України [61]	В статті розкрито економічну сутність поняття «виробничі запаси» та окреслено типові помилки в процесі здійснення операцій з обліку виробничих запасів. Проаналізовано основні проблеми, пов'язані з організацією та веденням обліку виробничих запасів на підприємствах запропоновано шляхи їх вирішення.
29.	Янчук В.І., Кипоренко О.В. Сучасні проблеми та напрямки вдосконалення ведення обліку виробничих запасів на підприємстві [62]	В статті досліджено проблеми ведення обліку виробничих запасів на підприємствах України, представлено шляхи вдосконалення обліку виробничих запасів. Досліджено шляхи адаптації фінансової звітності підприємств України міжнародним стандартам бухгалтерського обліку і звітності. Досліджено світові тенденції розвитку бухгалтерського обліку, здійснено аналіз останніх законодавчих нововведень щодо реформування бухгалтерського обліку в Україні
30.	Яременко Л.М. Облік виробничих запасів в Україні – проблеми ведення та шляхи їх подолання [63]	Автором виявлено та здійснено аналіз основних проблем ведення обліку виробничих запасів на підприємствах та запропоновано шляхи їх усунення

Додаток Ж

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку
25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю «ВІДНОВЛЕННЯ ІНЖЕНЕРНИХ СИСТЕМ»	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2015	01	0
Територія <u>М. Київ</u>	за ЄДРПОУ за КОАТУУ	37080909 8038900000		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах	за КВЕД	71.12		
Середня кількість працівників, осіб	6			
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон	площа Солом'янська, буд. 2, оф. 609, СОЛОМ'ЯНСЬКИЙ р-н, м.КИЇВ, м.КИЇВ обл., 03035	2090738		

1. Баланс на 31 грудня 2014 р.

Актив	Форма № 1-м		Код за ДКУД	1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	9,1	9,1	
Основні засоби:	1010	16,8	12,3	
первісна вартість	1011	19,9	19,9	
знос	1012	(3,1)	(7,6)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	25,9	21,4	
II. Оборотні активи				
Запаси:	1100	338,2	472,3	
у тому числі готова продукція	1103	-	-	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	7 580,9	1 850,1	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	176,1	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	151,9	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	90,1	5 169,4	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 003,7	167,5	
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	
Інші оборотні активи	1190	265,0	110,8	
Усього за розділом II	1195	9 277,9	7 946,2	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	9 303,8	7 967,6	

Продовження дод. Ж

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,9	0,9
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	252,6	1 209,2
Неоплачений капітал	1425	(0,9)	(0,9)
Усього за розділом I	1495	252,6	1 209,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
1595		-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	8 552,4	6 548,2
розрахунками з бюджетом	1620	275,2	3,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	2,8	11,9
розрахунками з оплати праці	1630	21,9	17,7
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	198,9	177,0
Усього за розділом III	1695	9 051,2	6 758,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700		-	-
Баланс	1900	9 303,8	7 967,6

2. Звіт про фінансові результати
за **Рік 2014**

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7 413,1	19 035,3
Інші операційні доходи	2120	81,1	-3 172,6
Інші доходи	2240	-	3,0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	7 494,2	15 865,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(5 749,2)	(14 751,7)
Інші операційні витрати	2180	(650,0)	(1 104,6)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(6 399,2)	(15 856,3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	1 095,0	9,4
Податок на прибуток	2300	(138,4)	(7,8)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	956,6	1,6

Керівник _____
(підпис)

Головний бухгалтер _____
(підпис)

Кривша Сергій Миколайович _____
(ініціали, прізвище)

Кривша Сергій Миколайович _____
(ініціали, прізвище)

Продовження дод. Ж

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку
25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю «ВІДНОВЛЕННЯ ІНЖЕНЕРНИХ СИСТЕМ»	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2016	01	0
Територія <u>М. Київ</u>	за ЄДРПОУ за КОАТУУ	37080909 8038900000		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах	за КВЕД	71.12		
Середня кількість працівників, осіб	6			
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон	площа Солом'янська, буд. 2, оф. 609, СОЛОМ'ЯНСЬКИЙ р-н, м.КИЇВ, м.КИЇВ обл., 03035	2090738		

1. Баланс на 31 грудня 2015 р.

Актив	Форма № 1-м		Код за ДКУД	1801006
	Код рядка	На початок звітного року		
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	9,1		9,1
Основні засоби:	1010	12,3		8,9
первісна вартість	1011	19,9		19,9
знос	1012	(7,6)		(11,0)
Довгострокові біологічні активи	1020	-		-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-		500,0
Інші необоротні активи	1090	-		-
Усього за розділом I	1095	21,4		518,0
II. Оборотні активи				
Запаси:	1100	472,3		303,6
у тому числі готова продукція	1103	-		-
Поточні біологічні активи	1110	-		-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1 850,1		945,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	176,1		38,9
у тому числі з податку на прибуток	1136	151,9		-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5 169,4		6 340,6
Поточні фінансові інвестиції	1160	-		-
Гроші та їх еквіваленти	1165	167,5		80,2
Витрати майбутніх періодів	1170	-		-
Інші оборотні активи	1190	110,8		24,8
Усього за розділом II	1195	7 946,2		7 733,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-		-
Баланс	1300	7 967,6		8 251,9

Продовження дод. Ж

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,9	0,9
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 209,2	1 446,1
Неоплачений капітал	1425	(0,9)	(0,9)
Усього за розділом I	1495	1 209,2	1 446,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
1595			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	6 548,2	6 655,9
розрахунками з бюджетом	1620	3,6	0,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	11,9	4,4
розрахунками з оплати праці	1630	17,7	2,7
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	177,0	142,4
Усього за розділом III	1695	6 758,4	6 805,8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700	1700	-	-
Баланс	1900	7 967,6	8 251,9

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2015

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 649,3	7 413,1
Інші операційні доходи	2120	226,3	81,1
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	1 875,6	7 494,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(691,7)	(5 749,2)
Інші операційні витрати	2180	(741,0)	(650,0)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(1 432,7)	(6 399,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	442,9	1 095,0
Податок на прибуток	2300	(206,0)	(138,4)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	236,9	956,6

Керівник _____
(підпис)Головний бухгалтер _____
(підпис)Кривша Сергій Миколайович _____
(ініціали, прізвище)Кривша Сергій Миколайович _____
(ініціали, прізвище)

Продовження дод. Ж

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку
25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю «ВІДНОВЛЕННЯ ІНЖЕНЕРНИХ СИСТЕМ»	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2017	01	0
Територія <u>М. Київ</u>	за ЄДРПОУ за КОАТУУ	37080909 8038900000		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах	за КВЕД	71.12		
Середня кількість працівників, осіб	6			
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон	площа Солом'янська, буд. 2, оф. 609, СОЛОМ'ЯНСЬКИЙ р-н, м.КИЇВ, м.КИЇВ обл., 03035	2090738		

1. Баланс на 31 грудня 2016 р.

Актив	Форма № 1-м		Код за ДКУД	1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	9,1	9,1	
Основні засоби:	1010	8,9	14,8	
первісна вартість	1011	19,9	23,4	
знос	1012	(11,0)	(8,6)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	500,0	500,0	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	518,0	523,9	
II. Оборотні активи				
Запаси:	1100	303,6	874,7	
у тому числі готова продукція	1103	-	-	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	945,8	1 584,8	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	38,9	44,1	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 340,6	7 117,1	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	80,2	3 693,5	
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	
Інші оборотні активи	1190	24,8	664,8	
Усього за розділом II	1195	7 733,9	13 979,0	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	8 251,9	14 502,9	

Продовження дод. Ж

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,9	0,9
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 446,1	3 048,3
Неоплачений капітал	1425	(0,9)	(0,9)
Усього за розділом I	1495	1 446,1	3 048,3
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
1595			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	6 655,9	10 462,9
розрахунками з бюджетом	1620	0,4	6,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	4,4	33,5
розрахунками з оплати праці	1630	2,7	32,4
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	142,4	919,2
Усього за розділом III	1695	6 805,8	11 454,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700	1700	-	-
Баланс	1900	8 251,9	14 502,9

2. Звіт про фінансові результати
за **Рік 2016**

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	18 169,9	1 649,3
Інші операційні доходи	2120	36,7	226,3
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	18 206,6	1 875,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(15 941,9)	(691,7)
Інші операційні витрати	2180	(662,5)	(741,0)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(16 604,4)	(1 432,7)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	1 602,2	442,9
Податок на прибуток	2300	(289,0)	(206,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	1 313,2	236,9

Керівник _____
(підпис)

Головний бухгалтер _____
(підпис)

Кривша Сергій Миколайович _____
(ініціали, прізвище)

Кривша Сергій Миколайович _____
(ініціали, прізвище)

Продовження дод. Ж

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку
25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю «ВІДНОВЛЕННЯ ІНЖЕНЕРНИХ СИСТЕМ»	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2018	01	0
Територія <u>М. Київ</u>	за ЄДРПОУ за КОАТУУ	37080909 8038900000		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах	за КВЕД	71.12		
Середня кількість працівників, осіб	6			
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон	площа Солом'янська, буд. 2, оф. 609, СОЛОМ'ЯНСЬКИЙ р-н, м.КИЇВ, м.КИЇВ обл., 03035	2090738		

1. Баланс на 31 грудня 2017 р.

Актив	Форма № 1-м		Код за ДКУД	1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	9,1	-	
Основні засоби:	1010	14,8	12,8	
первісна вартість	1011	23,4	23,4	
Знос	1012	(8,6)	(10,6)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	500,0	500,0	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	523,9	512,8	
II. Оборотні активи				
Запаси:	1100	874,7	2 575,8	
у тому числі готова продукція	1103	-	10,0	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1 584,8	1 516,8	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	44,1	0,1	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 117,1	6 101,1	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	3 693,5	833,9	
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	
Інші оборотні активи	1190	664,8	21,4	
Усього за розділом II	1195	13 979,0	11 049,1	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	14 502,9	11 561,9	

Продовження дод. Ж

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,9	0,9
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 048,3	3 175,2
Неоплачений капітал	1425	(0,9)	(0,9)
Усього за розділом I	1495	3 048,3	3 175,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
1595			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	10 462,9	7 961,4
розрахунками з бюджетом	1620	6,6	170,5
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	94,5
розрахунками зі страхування	1625	33,5	5,4
розрахунками з оплати праці	1630	32,4	9,2
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	919,2	240,2
Усього за розділом III	1695	11 454,6	8 386,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700	1700	-	-
Баланс	1900	14 502,9	11 561,9

2. Звіт про фінансові результати
за **Рік 2017**

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	11 286,5	18 169,9
Інші операційні доходи	2120	26,9	36,7
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	11 313,4	18 206,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(10 233,9)	(15 941,9)
Інші операційні витрати	2180	(554,3)	(662,5)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(10 788,2)	(16 604,4)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	525,2	1 602,2
Податок на прибуток	2300	(94,5)	(289,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	430,7	1 313,2

Керівник _____

(підпис)

Головний бухгалтер _____

(підпис)

Кривша Сергій Миколайович _____
(ініціали, прізвище)

Кривша Сергій Миколайович _____
(ініціали, прізвище)

Продовження дод. Ж

Додаток 1
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку
25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю «ВІДНОВЛЕННЯ ІНЖЕНЕРНИХ СИСТЕМ»	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2019	01	0
Територія <u>М. Київ</u>	за ЄДРПОУ за КОАТУУ	37080909 8038900000		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах	за КВЕД	71.12		
Середня кількість працівників, осіб	6			
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон	площа Солом'янська, буд. 2, оф. 609, СОЛОМ'ЯНСЬКИЙ р-н, м.КИЇВ, м.КИЇВ обл., 03035	2090738		

1. Баланс на 31 грудня 2018 р.

Актив	Форма № 1-м		Код за ДКУД	1801006
	Код рядка	На початок звітного року		
1	2	3	4	4
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	-
Основні засоби:	1010	12,8	87,4	87,4
первісна вартість	1011	23,4	113,6	113,6
знос	1012	(10,6)	(26,2)	(26,2)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	500,0	500,0	500,0
Інші необоротні активи	1090	-	-	-
Усього за розділом I	1095	512,8	587,4	587,4
II. Оборотні активи				
Запаси:	1100	2 576,8	2 534,3	2 534,3
у тому числі готова продукція	1103	10,0	10,0	10,0
Поточні біологічні активи	1110	-	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1 426,8	2 011,8	2 011,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0,1	25,2	25,2
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 099,8	6 439,4	6 439,4
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	833,9	199,5	199,5
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	-
Інші оборотні активи	1190	9,9	18,0	18,0
Усього за розділом II	1195	10 947,3	11 228,2	11 228,2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	-
Баланс	1300	11 460,1	11 815,6	11 815,6

Закінчення дод. Ж

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,9	0,9
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 186,2	3 605,6
Неоплачений капітал	1425	(0,9)	(0,9)
Усього за розділом I	1495	3 186,2	3 605,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
1595	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	7 960,4	7 867,3
розрахунками з бюджетом	1620	153,0	92,1
у тому числі з податку на прибуток	1621	94,5	92,1
розрахунками зі страхування	1625	5,4	2,8
розрахунками з оплати праці	1630	9,2	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	145,9	247,8
Усього за розділом III	1695	8 273,9	8 210,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700	1700	-	-
Баланс	1900	11 460,1	11 815,6

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2018

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	14 601,1	11 279,8
Інші операційні доходи	2120	-	26,9
Інші доходи	2240	4,0	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	14 605,1	11 306,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(13 152,3)	(11 128,0)
Інші операційні витрати	2180	(941,3)	(554,6)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(14 093,6)	(11 682,6)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	511,5	(375,9)
Податок на прибуток	2300	(92,1)	(94,5)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	419,4	(470,4)

Керівник _____
(підпис)Головний бухгалтер _____
(підпис)Кривша Сергій Миколайович _____
(ініціали, прізвище)Кривша Сергій Миколайович _____
(ініціали, прізвище)

Характеристика ТОВ «Відновлення інженерних систем»

Адреса	03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 2, оф. 609
Вид діяльності	71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах
Кількість працівників	Шість
Код ЄДРПОУ:	37080909
Розмір статутного капіталу	884 грн
Фінансова звітність	Ф.1-м «Баланс», ф.2-м «Звіт про фінансові результати» (звітність за період 2014-2018 рр. наведена в Додатку Ж)
Сайт компанії	http://visistem.com.ua/?page_id=22

Джерело: розроблено автором.

**Показники господарської діяльності
ТОВ «Відновлення інженерних систем»**

Показник	Значення, тис.грн				
	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік
Чистий дохід від реалізації продукції	7 413,1	1 649,3	18 169,9	11 286,5	14 601,1
Собівартість реалізованої продукції	5 749,2	691,7	15 941,9	10 233,9	13 152,3
Чистий прибуток	956,6	236,9	1 313,2	430,7	419,4
Валюта балансу	7 967,6	8 251,9	14 502,9	11 561,9	11 815,6

Джерело: розроблено автором.

Основні економічні показники ТОВ «Відновлення інженерних систем»

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Зміна до попереднього року							
						2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.	
						Абс	Відн	Абс	Відн	Абс	Відн	Абс	Відн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Показники ліквідності													
Коефіцієнт покриття	1,18	1,14	1,27	1,32	1,37	- 0,04	-3%	0,13	11%	0,05	4%	0,05	4%
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,11	1,09	1,19	1,01	1,06	- 0,01	-1%	0,10	9%	- 0,18	-15%	0,05	5%
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,01	0,32	0,10	0,02	- 0,01	-52%	0,31	2636%	- 0,22	-69%	- 0,08	-76%
Чистий оборотний капітал	1 188	928	3 048	2 662	3 018	- 260	-22%	2 120	228%	- 386	-13%	356	13%
Показники фінансової стійкості													
Коефіцієнт автономії	0,15	0,18	0,21	0,27	0,31	0,02	15%	0,03	20%	0,06	31%	0,03	11%
Коефіцієнт фінансування	5,59	4,71	3,76	2,64	2,28	- 0,88	-16%	- 0,95	-20%	- 1,12	-30%	- 0,36	-14%
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	0,18	0,14	0,27	0,32	0,37	- 0,04	-22%	0,13	95%	0,05	19%	0,05	16%
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	12,16	10,05	8,52	6,12	5,39	- 2,11	-17%	- 1,54	-15%	-2,39	-28%	- 0,73	-12%
Показники ділової активності													
Коефіцієнт оборотності активів	0,86	0,20	1,60	0,87	1,25	-0,66	-76%	1,39	685%	- 0,73	-46%	0,39	45%
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,94	0,24	1,99	1,14	1,77	- 0,69	-74%	1,75	718%	- 0,85	-43%	0,63	56%

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1,00	0,23	2,26	1,38	1,82	- 0,77	-77%	2,03	895%	- 0,88	-39%	0,44	32%
Період погашення дебіторської заборгованості (дні)	366	1 607	161	264	200	1 241	339%	- 1 445	-90%	103	64%	- 64	-24%
Період погашення кредиторської заборгованості (дні)	389	1 501	183	321	206	1 112	286%	- 1 318	-88%	137	75%	- 115	-36%
Коефіцієнт оборотності запасів	14,19	1,78	27,06	5,93	5,15	- 12,4	-87%	25,28	1418%	- 21,13	-78%	- 0,79	-13%
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	372,52	82,88	839,26	482,33	213,15	-289,64	-78%	756,38	913%	- 356,9	-43%	-269,2	-56%
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	10,14	1,24	8,09	3,63	4,30	- 8,90	-88%	6,84	551%	- 4,46	-55%	0,67	19%
Показники рентабельності													
Коефіцієнт рентабельності активів	0,11	0,03	0,12	0,03	0,04	- 0,08	-74%	0,09	295%	- 0,08	-71%	0,00	9%
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	1,31	0,18	0,58	0,14	0,12	- 1,13	-86%	0,41	227%	- 0,45	-76%	- 0,01	-11%
Коефіцієнт рентабельності реалізації	0,13	0,14	0,07	0,04	0,03	0,01	11%	- 0,07	-50%	- 0,03	-47%	- 0,01	-25%
Коефіцієнт рентабельності виробництва продукції	0,17	0,34	0,08	0,04	0,03	0,18	106%	- 0,26	-76%	- 0,04	-49%	- 0,01	-24%

Типові форми первинних документів з руху виробничих запасів

	Документ	Призначення
Надходження виробничих запасів	Товарно-транспортна накладна (ф. 1- ТН)	Оформлюється якщо запаси надходять на підприємство відпостачальника шляхом перевезення вантажним транспортом
	Журнал обліку вантажів, що надійшли (ф. М-1)	Використовується для обліку і контролю оприбуткованих запасів у журналі реєструють всі документи, що підтверджують надходження запасів на підприємство
	Прибутковий ордер (ф. М-4)	Оформляють на складі при прийманні й оприбуткуванні виробничих запасів, що поступають від постачальників
	Акт про приймання матеріалів (ф. М-7)	Оформляють у разі надходження запасів без супровідних документів або при невідповідності кількісних і якісних показників запасів, що поступили, з даними супровідних документів
	Картка складського обліку матеріалів (ф.М-12)	Застосовується для аналітичного обліку виробничих запасів на складах. На складах з невеликою номенклатурою матеріалів замість карток складського обліку допускається ведення обліку в книгах складського обліку, в яких передбачаються ті ж реквізити, що і в картках
	Матеріальний ярлик (ф. М-16)	Використовується для позначення одиниць запасів. Ярлик прикріплюється до місця зберігання запасів та є для них паспортом
	Реєстр прийому-здачі документів (ф. М-13)	Складається систематично, але не рідше ніж один раз на тиждень (декаду) і разом з первинними документами з надходження і витрати запасів здається в бухгалтерію під розписку бухгалтера, який здійснює облік матеріалів
Вибуття виробничих запасів	Лімітно-забірна картка (ф. М-8,9)	Використовується при передачі запасів у виробництво на підставі встановлених лімітів. Лімітно-забірні картки виписують в двох екземплярах. Один екземпляр до початку місяця передають цеху – споживачу запасів, інший – на склад
	Акт-вимога на заміну матеріалів (ф. М-10)	Оформлюється при передачі запасів понад встановлений ліміт або при заміні запасів одного виду іншим
	Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) (ф. М-11)	Використовується для обліку руху запасів в середині підприємства та їх відпуску господарствам свого підприємства, що розташовані за межами його території, а також стороннім організаціям
	Сигнальна довідка про відхилення (ф. М-18)	Використовується для контролю за відхиленням фактичного залишку запасів від встановлених норм запасу і для контролю залишків запасів, що знаходяться без руху
	Інвентаризаційний опис (ф. М-21)	Складається при знятті натуральних залишків запасів по кожному окремому складу, дільниці, які знаходяться у МВО
	Акт списання (ф. №3-2)	Акт застосовується для списання запасів і складається комісією, призначеною наказом керівника, у двох примірниках. 1 – здається до бухгалтерії, а 2 – залишається у МВО
	Товарно-транспортна накладна (ф. 1- ТН)	Оформлюється при використанні автотранспорту (власного або за договором) для перевезення відпущених запасів

Джерело: розроблено автором на основі [21].

Графік документообігу первинних документів щодо руху виробничих запасів

Назва документа	Створення документа			Перевірка документа		Обробка документа		Передача в архів	
	К-сть примірників	Відповідальний за оформлення, випуск та виконання	Термін виконання	Хто подає документ	Термін подання документу	Хто виконує	Термін виконання	Хто виконує	Термін виконання
Акт про приймання матеріалів	2	Приймальна комісія	У день надходження цінностей	Керівник підприємства	Кожного 15, 29 числа	Бухгалтер матеріального відділу	Не пізніше другого дня після одержання	Бухгалтер з первинної документації	В кінці кварталу
Лімітно-забірні картки	2	Комірник	На початку місяця	Працівник відділу постачання	Кожного 2,7,12 –го числа	Бухгалтер матеріального відділу	Не пізніше 4-го числа наступного місяця	Бухгалтер з первинної документації	В кінці кварталу
Акт списання ТМЦ	2	Комісія	При потребі	Керівник підприємства	На наступний день після списання	Бухгалтер матеріального відділу	Не пізніше 2-го дня після одержання	Бухгалтер з первинної документації	В кінці кварталу
Інвентаризаційний опис	1	Інвентаризаційна комісія	Після наказу про інвентаризацію	Керівник підприємства	На наступний день після інвентаризації	Старший бухгалтер матеріального відділу	Не пізніше другого дня після одержання	Бухгалтер з первинної документації	В кінці кварталу
Відомість обліку залишків матеріалів на складі	1	МВО	В кінці кварталу	Завідуючий складом	В кінці кварталу	Бухгалтер матеріального відділу	Не пізніше 25-го числа наступного місяця	Бухгалтер з первинної документації	В кінці року
Матеріальний звіт	1	МВО	В кінці місяця	Відділ постачання	В кінці місяця	Бухгалтер матеріального відділу	Не пізніше 15-го числа наступного місяця	Бухгалтер з первинної документації	В кінці року
Накладна на відпуск матеріалів	2	МВО складу	Щоденно 14-18 год.	МВО складу	Наступного дня після виконання операції	Бухгалтер матеріального відділу	Наступного дня після виконання операції	Старший бухгалтер матеріального відділу	В кінці кварталу

Джерело: розроблено автором.

Графік проведення інвентаризації виробничих запасів

Об'єкт інвентаризації «Склад 1»	Дата проведення	Підготовка інвентаризації			Проведення			Обробка матеріалів інвентаризації		
		Складів	Показників обліку	Комісій	Визначення залишків	Визначення матеріалів, що стали непридатними	Складання описів	Складання порівняльних відомостей	Підготовка проекту протоколу комісій	Відображення результатів в обліку
Виконавці	На 01.04	Комірник	Бухгалтер	Голова комісії	Голова комісії	Технолог	Бухгалтер	Бухгалтер	Секретар комісії	Головний бухгалтер
Графік робіт	20.03-16.04	25 березня	26 березня	20 березня	1-5 квітня	5 квітня	1-5 квітня	6 квітня	7 квітня	10 квітня
Фактично проведено	На 01.07	25 червня	26 червня	20 червня	1-2 липня	5 липня	1-5 липня	6 липня	7 липня	11 липня

Джерело: розроблено автором.

Код	Наименование	З...	Акт.	В...	К...	Н/у	Нап.назн.	НДС	Суммы н/у	Субkonto 1	Субkonto 2	Субkonto 3
183	Другая дебіторська задолженість		A							Контрагенти	Договори	Субkonto 3
184	Прочие необоротные активы		A							Прочие необоротные активы		
185	Долгосрочные займы сотрудникам		A							Работники организаций		
19	Гудвилл		АП									
191	Гудвилл при приобретении		A									
193	Гудвилл при приватизации (корпоратизации)		АП									
2	Запасы		АП									
20	Производственные запасы		A			✓		✓		Номенклатура	Склады	Партни
200	Транспортно-заготовительные расходы (материаль)		A			✓		✓		Номенклатурные группы	(об) Статьи затрат	
201	Сырье и материалы		A			✓		✓		Номенклатура	Склады	Партни
202	Покупные полуфабрикаты и комплектующие изделия		A			✓		✓		Номенклатура	Склады	Партни
203	Топливо		A			✓		✓		Номенклатура	Склады	Партни
204	Тара и тарные материалы		A			✓		✓		Номенклатура	Склады	Партни
205	Строительные материалы		A			✓		✓		Номенклатура	Склады	Партни
206	Материалы, переданные в переработку		A			✓		✓		Номенклатура	Склады	Партни
207	Запасные части		A			✓		✓		Контрагенты	Номенклатура	Партни
208	Материалы б/у		A			✓		✓		Номенклатура	Склады	Партни
209	Другие материалы		A			✓		✓		Номенклатура	Склады	Партни
21	Текущие биологические активы		A			✓		✓		Биологические активы		
211	Текущие биологические активы растениеводства, которые...		A			✓		✓		Биологические активы		
212	Текущие биологические активы животноводства, которые...		A			✓		✓		Биологические активы		
213	Текущие биологические активы животноводства, которые...		A			✓		✓		Биологические активы		
22	Малоценные и быстроизнашивающиеся предметы		A			✓		✓		Номенклатура	Склады	Партни
221	Малоценные и быстроизнашивающиеся предметы на скла...		A			✓		✓		Номенклатура	Склады	Партни
222	(не используется) Малоценные и быстроизнашивающиеся...		A			✓		✓		Номенклатура	Склады	Партни
23	Производство		A			✓		✓		Подразделения	Номенклатурные группы	(об) Статьи затрат
231	Основное производство		A			✓		✓		Подразделения	Номенклатурные группы	(об) Статьи затрат
232	Вспомогательное производство		A			✓		✓		Подразделения	Номенклатурные группы	(об) Статьи затрат

Рис. К. Витяг з Плану рахунків ТОВ «Відновлення інженерних систем»

Проект витягу з Наказу про облікову політику в частині ТЗВ

3 – ЗАПАСИ

3.2. Транспортно-заготівельні витрати

Транспортно-заготівельні витрати (далі – ТЗВ) відображаються в обліку шляхом узагальнення на окремому субрахунку рахунка обліку запасів з подальшим розподілом за середнім відсотком.

Суму ТЗВ протягом місяця необхідно накопичувати на субрахунку 200 «Транспортно-заготівельні витрати», а потім у кінці місяця розподіляти між запасами, що вибули (реалізовані, безоплатно передані, обмінані тощо), і залишком запасів на кінець звітного місяця за окремими однорідними групами усереднено.

Порядок розрахунку ТЗВ включає наступні етапи:

- суму ТЗВ щомісячно розподіляють між сумою залишку виробничих запасів станом на кінець звітного місяця та сумою виробничих запасів, що вибули у звітному місяці;
- розрахунок суми ТЗВ, яка відноситься до запасів, що вибули за формулою:
Сума ТЗВ для запасів, що вибули = Середній % ТЗВ × Вартість запасів, що вибули;
- розрахунок середнього відсотку ТЗВ за формулою:

$$\text{Середній \% ТЗВ} = \frac{\text{ТЗВ на початок} + \text{ТЗВ за місяць}}{\text{Залишок запасів на початок} + \text{Запаси, що надійшли за місяць}}$$

Розподілену частку ТЗВ, яку відносять до вартості запасів, що вибули необхідно списувати у дебет тих рахунків, на які списано вартість запасів за обліковими цінами.

Характеристика програмного забезпечення для управлінського обліку

Група	Переваги	Недоліки
Засоби Microsoft Office (в т.ч. електронні таблиці Excel)	<ul style="list-style-type: none"> - низький рівень витрат (лише не придбання ліцензійної версії всього пакету програм); - не вимагає додаткового навчання персоналу; - широкі можливості в побудові аналітичних таблиць, графіків, діаграм 	<ul style="list-style-type: none"> - велика імовірність появи в розрахунках помилок та мимовільного видалення даних; - напівавтоматизований режим роботи; - для отримання консолідованої звітності потрібно досить багато часу для зведення даних; - неможливість отримання звіту за будь-який період часу
Програми бухгалтерського обліку, що суміщають функції з ведення фінансового та управлінського обліку	<ul style="list-style-type: none"> - невеликі затрати часу на введення операцій, оскільки дані, що внесені бухгалтером потрапляють і до управлінської звітності 	<ul style="list-style-type: none"> - несумісність бухгалтерських даних із даними управлінської звітності; - складнощі у впровадженні та технічному супроводженні; - великі затрати ресурсів у випадку якщо знадобиться змінити структуру програми
Власні розробки	<ul style="list-style-type: none"> - при досить високій кваліфікації фахівців АСУ і фінансових менеджерів висока імовірність отримати програму автоматизації управлінського обліку, яка відповідатиме всім вимогам; - можливість безболісної зміни структури системи 	<ul style="list-style-type: none"> - затрати часу для розробки; - необхідно постійно здійснювати підтримку програмного продукту
ERP-системи	<ul style="list-style-type: none"> - Широкі можливості для автоматизації всіх процесів підприємства 	<ul style="list-style-type: none"> - Суттєві фінансові витрати; - довгий строк упровадження; - великі складнощі у зміні впровадженої архітектури системи
Програма для ведення бухгалтерського обліку, самостійно налаштована під управлінський облік	<ul style="list-style-type: none"> - Невисока ціна; - упровадження за короткий проміжок часу; - відповідає всім необхідним вимогам 	<ul style="list-style-type: none"> - залучення сторонніх фахівців для істотної зміни структури системи

Джерело: розроблено автором на основі [37].

ЗВІТ ПРО ЗАПАСИ СИРОВИНИ
станом на 01.06.2018 року

Найменування	Кількість на початок	Використано за місяць	Склад	Матеріально-відповідальна особа
Фільтр для води механічний	10	2	Склад 1	Колос П.Т.
Кран для води	35	17	Склад 2	Петрук Т.В.
Змішувач для води	7	0	Склад 1	Колос П.Т.
Фільтр для води змінний	1	0	Склад 2	Петрук Т.В.

Комірник

Джерело: розроблено автором.

ЗВІТ ПРО ВИРОБНИЧІ ПОТУЖНОСТІ
станом на 01.06.2018 року

Найменування	Кількість	Первісна вартість	Знос	Дата технічного огляду	Виявлені поломки	Примітки
Апарат для встановлення змішувачів	1 шт.	70 000	5 200	01.05.2017	-	
Апарат для встановлення змішувачів	1 шт.	55 350	2 780	21.11.2016	В паливну апаратуру потрапляє повітря	Усунено

Головний інженер

Джерело: розроблено автором.